

Vlaamse Overheid

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

Afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid, Dienst Mer

Graaf de Ferrarisgebouw

Koning Albert II-laan 20, bus 8, 1000 BRUSSEL

tel: 02/553.80.79 fax: 02/553.80.75

www.mervlaanderen.be

Richtlijnen milieueffectrapportage

Seine-Scheldeplan

13 december 2006

PLMER-0021-RL

Inhoudstafel

1. Inleiding	3
2 Vorm en presentatie	4
3. Doelstelling, probleemstelling, verantwoording en besluitvorming	5
4. Voorgenomen plan, projecten en alternatieven	6
4.1 Voorstudies	6
4.2 Alternatieven en bouwstenen	6
4.3 Uitwerking van de bouwstenen binnen het luik “binnenvaart”	8
4.4 Uitwerking van de bouwstenen binnen het luik “rivierherstel”	10
4.5 Uitwerking van de bouwstenen binnen het luik “recreatie”	13
4.6 Uitwerking van de bouwstenen binnen het luik “landschapsontwikkeling”	14
4.5 Nulalternatief	15
4.6 Meest milieuvriendelijk alternatief	16
4.7 Flexibiliteit en fasering	16
5. Juridische en beleidsmatige context	16
6. Bestaande toestanden en milieueffecten	17
6.1 Bestaande toestand en ontwikkelingsscenario's	17
6.2 Milieueffecten en maatregelen, incl. compenserende maatregelen	20
6.3 Vergelijking van de alternatieven	28
7. Belangrijkste grensoverschrijdende aspecten	29
8. Leemte in de kennis	30
9. Monitoring en evaluatie	30
10. Integratie en eindsynthese	31
11. Niet-technische samenvatting	31
 Bijlage 1	 32
Bijlage 2	33
Bijlage 3	33
Bijlage 4	33
Bijlage 5	34
Bijlage 6	35

1 Inleiding

Waterwegen en Zeekanaal N.V. heeft het voornemen om een volwaardige binnenvaartverbinding tussen het Seine- en het Scheldebekken via de Leie te realiseren. Dit plan kadert in de ontwikkeling van het Transeuropees waterwegennet. Het beoogt de verbinding tussen het Schelde- en het Seinebekken te brengen op het niveau van een hoofdwaterweg van internationaal belang. Concreet betekent dit dat de Leie toegankelijk moet worden voor drie-laags containervaart. In technische termen wordt gezegd dat de Leie toegankelijk moet worden voor CEMT (Conférence Européenne des Ministres des Transports) "klasse Vb schepen". Naast deze plannen m.b.t. binnenvaart, wenst men tevens de Leie en haar vallei ecologisch op te waarderen door middel van een rivierherstelplan voor de Leie. Dit rivierherstelplan maakt integraal deel uit van dit "Seine-Scheldeplan" van Waterwegen en Zeekanaal N.V.

Uit de toets met de bepalingen inzake milieueffectbeoordeling in het 'Decreet algemene bepalingen milieubeleid' (DAMB) van 5 april 1995 en de latere wijzigingen, m.n. het zgn. MER/VR-decreet van 18 december 2002 (B.S. 13/02/2003), blijkt dat voor de opmaak van dergelijke strategisch plan, een milieueffectbeoordeling noodzakelijk is. Het plan biedt een kader voor mogelijke bijlage I en bijlage II-projecten uit de projectMER-Richtlijn 85/337/EG (omgezet in Vlaanderen d.m.v. het Besluit van de Vlaamse regering van 10 december 2004, BS. 17/02/2005).

De initiatiefnemer van dit plan is **Waterwegen en Zeekanaal NV, afdeling Bovenschelde, Nederkouter 28, 9000 Gent**

Om het Seine-Scheldeplan voor te bereiden zijn de laatste jaren tal van studies uitgevoerd. Sommige studies hebben onderzocht welke mogelijke oplossingen ter beschikking staan om deze scheepvaartverbinding tot stand te brengen. Een systematische en grondige afweging van de verschillende technische oplossingen om dit plan te realiseren op basis van haar milieueffecten heeft echter nog niet eerder plaatsgevonden. Dit planMER dat zal worden opgesteld streeft ernaar deze lacune op te vullen. De studie heeft als doel de beleidsmakers te helpen bij het nemen van een belangrijke beslissing, met name het vastleggen van de meest duurzame en voor de maatschappij best aanvaardbare manier om binnenscheepvaart tussen het Schelde- en het Seinebekken te garanderen.

Alle planonderdelen worden onderzocht op hun gevolgen voor mens en milieu. Een belangrijk uitgangspunt van een planMER is om inzicht te verkrijgen in de zogenaamde "cumulatieve" of gecumuleerde milieueffecten van de verschillende planonderdelen van dit Seine-Scheldeplan. De planonderdelen worden gevormd door individuele projecten. In de kennisgeving worden deze als "bouwstenen" beschreven. Als mogelijke bouwstenen voor dit plan komen verbredingen en verdiepingen van de vaarweg tot het gewenste profiel, uitvoering van diverse infrastructurele werken aan bruggen, sluizen en jaagpaden, landschappelijke en ecologische ingrepen aan de oevers, in de vallei van de Leie, in valleien van zijbeken, e.a., heraankoppeling van voormalige Leiemeanders en andere werkzaamheden die bijdragen tot het luik rivierherstel Leie in aanmerking.

Het planMER zal gebruikt worden om de verschillende onderdelen of projecten beter en nauwkeuriger te definiëren zodat de meest milieuvriendelijke variant van het planonderdeel of project finaal kan voorbereid worden. Voor deze meest milieuvriendelijke variant zal, voor

wat de project-m.e.r.-plichtige projecten, een meer gedetailleerd onderzoek gebeuren waarin de uiteindelijke milieueffecten kunnen worden bepaald in de later te volgen procedure voor de opstelling van de project-MER.

Het kennisgevingdossier m.b.t. het planMER voor het Seine-Scheldeplan is door de dienst Mer van de afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid volledig verklaard op 18 augustus 2006. De ter inzage legging bij de administratie liep van 28 augustus 2006 tot en met 26 september 2006. Gelijktijdig was het document ook inkijkbaar in de diverse stad- en gemeentehuizen van de steden en gemeenten gelegen binnen het plangebied. De ter inzage legging werd aangekondigd in 3 kranten (zie bijlage 1) en het document was tevens via de webstek van de Dienst Mer (www.mervlaanderen.be) inkijkbaar. De bevolking heeft de kans gekregen opmerkingen in te brengen (zie bijlagen 2 en 4). Conform de bepalingen van het decreet werden parallel hieraan adviezen ook gevraagd bij relevante administraties en openbare besturen, alsook bij de organisaties die een vertegenwoordiging hebben in de SERV en de Vlaamse Mina-raad (bijlagen 3 en 5).

Omdat grensoverschrijdende effecten worden verwacht is, conform art. 4.2.4 §5 van het MER/VR-decreet, een kopie van het kennisgevingdossier bezorgd aan de Préfet van de Région Nord-Pas-de-Calais en het DIREN-Nord-Pas-de-Calais in Frankrijk en aan de Direction générale des Ressources Naturelles et de l'Environnement (DGNRE) en de Direction générale de l'aménagement du Territoire, du Logement et du Patrimoine (DGATLP) voor het Waalse Gewest. Hun adviezen werden tot op de datum van de beslissing van deze richtlijnen door de Dienst Mer niet ontvangen.

Gezien het grensoverschrijdend karakter van deze rapportage werd door de Dienst Mer gebruik gemaakt van de bepalingen in artikel 4.2.5 §3 van het MER/VR-decreet waarbij de termijn voor de beslissing over en de betekening van de richtlijnen met 20 dagen kan worden verlengd indien één van de administraties daarom verzoeken.

Deze richtlijnen zijn opgesteld door de Dienst Mer en ze hebben betrekking op de inhoudsafbakening van het op te stellen MER. Ontvangen inspraakreacties en adviezen (zie bijlagen) worden hierin verwerkt wanneer er nieuwe inzichten aangereikt worden over ofwel specifieke lokale milieuomstandigheden, ofwel te onderzoeken alternatieven, ofwel een betere methodologie wordt aangereikt. De kennisgeving bevat al veel relevante informatie over de mogelijke inhoud van het op te stellen planMER. In de navolgende tekst wordt daarom regelmatig naar de kennisgeving verwezen.

2 Vorm en presentatie

Met betrekking tot de vorm en presentatie vraagt de Dienst Mer om:

- recent kaartmateriaal te gebruiken voorzien van een duidelijke bronvermelding, schaal-aanduiding en legende. Daarbij dient erop toegezien te worden dat elk van de planonderdelen en zijn varianten op een kaart met een voldoende grote schaal zijn gepresenteerd. Ook de bestaande situatie, waaruit duidelijk blijkt welke de te beschermen en/of waardevolle elementen in het studiegebied aanwezig zijn, wordt cartografisch vertaald. De informatie op de kaarten wordt correct weergegeven.
- om ten minste op één kaart alle topografische namen goed weer te geven die in het MER worden gebruikt;

- een verklarende woordenlijst, afkortingenlijst, lijst met tabellen en figuren en literatuurlijst bij het rapport op te nemen;
- achtergrondinformatie in de bijlagen op te nemen;
- om het MER te controleren op tikfouten en grammaticale fouten; het gebruik van correct Nederlands taalgebruik is aan te bevelen;
- om nutteloze herhalingen in de tekst te vermijden;
- in een inleiding tevens het besluitvormingsproces, incl. een beschrijving van de timing en de verdere procedure beschrijven. Hierin zullen duidelijk de bijkomende inspraakmogelijkheden zijn aangegeven en zal de rol van het planMER in een dergelijk proces geschetst worden. Ook zal daarbij de verhouding met andere studies worden aangegeven;
- bijzondere aandacht te besteden aan de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven en varianten;
- een samenvatting te voorzien. De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en sprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER (zie verder);

3 Doelstelling, probleemstelling, verantwoording en besluitvorming

Art. 4.2.7. §1, 1°, a en b

Het doel en de verantwoording, beschreven in de kennisgeving, geven aan dat de voorgestelde projecten tegemoet moeten komen aan enerzijds de doelstelling om de binnenscheepvaart tussen het Schelde- en het Seinebekken te verbeteren en anderzijds om de Leie via een aantal “rivierherstelprojecten” de rivier een meer natuurlijk karakter terug te geven. De beschrijving van de probleemstelling in de kennisgeving voldoet, en kan in het planMER worden overgenomen. De doelstelling en verantwoording dient tevens aan te geven hoe en in welke mate de gekozen projecten beantwoorden aan het principe van duurzame ruimtelijke ontwikkeling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) en het MINA-3-plan. Speciaal toegepast in het planMER zijn de doelstellingen inzake milieu ‘het minimaliseren van de effecten op mens en natuur’ (geen schade, liefst vrijwaring en bij voorkeur zelfs verbetering) en inzake ruimte ‘het verbeteren van de ruimtelijke structuur en de stedenbouw’.

Uit de doelstelling van het Seine-Scheldeplan kunnen zinvolle criteria meegenomen worden in het toetsingskader.

In het planMER zal zo concreet mogelijk aangegeven worden voor welke besluiten en/of beslissingen het MER wordt opgesteld (bijv. opstellen van ruimtelijke uitvoeringsplannen), met welke procedure en met welk tijdpad deze worden genomen en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zullen worden betrokken. Verder zal het planMER ook aanduiden welke besluiten (vergunningen) er in een later stadium nog worden genomen alvorens men tot uitvoering van het plan kan overgaan. Daarbij zal eventueel telkens de rol van milieueffectrapportage (plan- of projectniveau) worden aangegeven. Tevens zullen, zowel voor Frankrijk, het Waalse Gewest als voor Vlaanderen, de mogelijkheden tot inspraak, bezwaar en beroep (wanneer, over welke punten en bij welke instantie) in beeld worden gebracht.

4 Voorgenomen plan, projecten en alternatieven

Art. 4.2.7. §1, 1°, c en d

4.1 Voorstudies

Uit de kennisgeving blijkt dat er al diverse voorstudies over mogelijke maatregelen/projecten die in het Seine-Scheldeplan zouden kunnen worden opgenomen zijn uitgevoerd. Zo is er een studie uitgevoerd naar mogelijke uitvoeringsalternatieven voor het luik binnenvaart binnen dit plan. Een milieuanalyse maakte deel uit van de afweging van het basisproject t.o.v. 3 andere alternatieven. Verder werden ook studies m.b.t. de economische haalbaarheid (MKBA) uitgevoerd. Gelijktijdig met het opstellen van deze planMER worden ook in een landbouwstudie, in een ecohydrologische studie en in een landschapsstudie aspecten onderzocht die een heel sterke band hebben met milieueffecten. Deze studies worden in het planMER bij de voorstudies aangegeven.

Aangezien deze studies meestal nog niet hebben geleid tot bestuurlijke besluiten en bovendien nog niet aan een onafhankelijke toetsing zijn onderworpen, dienen ze niet alleen als 'input voor', maar ook als 'onderdeel van' het onderhavige planMER te worden beschouwd. Dat betekent dat de resultaten van deze studies in het planMER op hun juistheid en volledigheid m.b.t. de milieuaspecten, inclusief de landschappelijke aspecten en de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen, door het team van m.e.r.-experten worden getoetst.

4.2 Alternatieven en bouwstenen

Het onderzoek in deze planMER moet leiden tot het in beeld brengen van een aantal realistisch uitvoerbare integrale alternatieven waarmee in meer of mindere mate aan ieder van de evenwaardig gestelde doelen, verbeteren binnenscheepvaart en rivierherstel, wordt voldaan. Wegens het ontbreken ervan in de kennisgeving zal het garanderen van een aanvaardbaar beschermingsniveau inzake overstroming/wateroverlast als belangrijke nevendoel in het planMER worden ingevoerd. Dit wordt verantwoord door het feit dat de initiatiefnemer van dit Seine-Scheldeplan ook de waterloopbeheerder is van de Leie.

De meest relevante bestuurlijke keuzen moeten met de alternatieven worden afgedekt. Zo'n integraal alternatief zal zijn opgebouwd uit diverse maatregelen of bouwstenen die ieder tot een deel van het doelbereik leiden. De in beschouwing te nemen maatregelen (projecten of bouwstenen) zijn volgens de kennisgeving:

- projecten m.b.t. binnenscheepvaart;
- projecten m.b.t. rivierherstel.

De beschrijving van de projecten m.b.t. de binnenscheepvaart werden voldoende beschreven. De projecten (of bouwstenen) opgenomen in de kennisgeving m.b.t. het luik rivierherstel zullen in het planMER verder tot op hetzelfde detailniveau als deze voor de binnenscheepvaart worden uitgewerkt zodat een meer evenwichtiger plan ontstaat. Bovendien zullen de in de kennisgeving opgenomen maatregelen m.b.t. rivierherstel eerder opgedeeld worden in:

- echte rivierherstelprojecten, m.n. projecten die ingrijpen in de hydrologie binnen het plangebied, vooral i.f.v. het ecologische herstel;
- projecten met enkel zuivere visueel-landschappelijke doeleinden en
- maatregelen ter bevordering van recreatie;

Omdat deze groep van projecten nog weinig concreet is uitgewerkt zal het planMER via een oplijsting van de mogelijke effecten van dergelijke bouwstenen en een kwetsbaarheidsanalyse

van het studiegebied aangeven waar dergelijke projecten best wel of best niet worden uitgevoerd. Op die wijze kan een dergelijke analyse, voor zover dit nodig zou zijn, voldoende informatie opleveren t.b.v. de op te stellen ruimtelijke uitvoeringsplannen. Bij de ontwikkeling van de maatregelen inzake "rivierherstel" en ook bij de beoordeling van de effecten van alle mogelijke maatregelen zal rekening gehouden worden met het "historisch ecologisch passief" opgenomen als bijlage 6 bij deze richtlijnen.

Niet alleen de effecten van de alternatieven, maar ook de mogelijke effecten van de individuele bouwstenen op de daarvoor in aanmerking komende locaties zullen inzichtelijk moeten worden gemaakt.

De alternatieven en bouwstenen moeten voldoende gedetailleerd zijn beschreven om een goede voorspelling te kunnen geven van de belangrijkste optredende (milieu)effecten zoals invloed op de hoogwaterveiligheid, water(bodem)kwaliteit, natuur, landschap, cultuurhistorie/archeologie, ruimtegebruik e.d., alsmede de morfologische effecten in de Leie zelf.

Dat houdt onder meer in dat per project in principe uitvoering en inrichting theoretisch moet worden beschreven, op grond waarvan duidelijk wordt wat de aard en omvang van de werkzaamheden zouden kunnen zijn. Met name moet ook duidelijk worden aangegeven hoeveel grond en slib wordt vergraven, waarheen deze mogelijks, al dan niet tijdelijk, worden verplaatst en wat dat betekent voor de kwaliteit van het water en de bodem op de plek van herkomst en van de mogelijke, al dan niet tijdelijke, bestemming.

Ook moet duidelijk worden welke en hoe lang hinder tijdens de uitvoering wordt veroorzaakt en hoe deze binnen aanvaardbare grenzen wordt/kan worden gehouden. De dienst Mer vraagt daarom om in het planMER concreet aan te geven of de aan/afvoer tijdens de aanlegfase via water of de weg gebeurt, om de duurtijd van de aanlegfase aan te geven en i.f.v. aan/afvoer mogelijkheden en combinatie of opeenvolging van effecten. Ook wordt er aangegeven of er onderdelen van het plan tegelijk kunnen uitgevoerd worden. Op basis van deze gegevens dient dan gemotiveerd te worden of de aanlegfase een toename in wegverkeer zal veroorzaken, of die aanzienlijk is of niet, of die verwacht wordt door woongebieden te gaan, en indien ja dan is een modellering gevraagd inzake het bepalen van de wijziging in luchtkwaliteit (zie verder). M.b.t. tot de exploitatiefase dient ook de toename in waterverkeer en de eventueel eraan gekoppelde afname in vrachtverkeer via weg kwantitatief aangegeven te worden, de impact op luchtkwaliteit dient dan gemodelleerd te worden.

Er zal gezocht worden naar minstens een "meest milieuvriendelijk alternatief", bestaande uit een reeks van hierboven vermelde "bouwstenen". Het planMER zal daarbij ook aangeven welke mogelijke uitvoeringsvarianten op projectniveau zijn uitgesloten en dit op basis van mogelijke niet te milderende significante effecten. Ook het nulalternatief zal in deze vergelijking aan bod komen.

Het planMER zal erover waken dat de diverse bouwstenen bij de uitwerking van de alternatieven in voldoende mate aan bod komen en dat er ook aandacht wordt geschonken aan de inwisselbaarheid van de bouwstenen.

Indien de deskundigen in de loop van het onderzoek andere, thans nog niet gekende, varianten ontdekken die mogelijks tot een milieuvriendelijke variant kan leiden, zullen zij die tevens in het planMER onderzoeken.

Er zijn geen doelstellingsalternatieven te onderzoeken.

De kennisgeving heeft het locatiealternatief m.b.t. de binnenscheepvaart via de Bovenschelde gemeld. Nadelen werden in de kennisgeving beschreven. De M.e.r.-deskundigen zullen op dit hoge planniveau nagaan of het alternatief via de Bovenschelde inderdaad een alternatief is dat mogelijks tot veel grotere milieueffecten (zowel op Vlaamse, Waalse als Frans grondgebied) zal leiden dan het plan via de Leie. Er zal m.a.w. in deze planMER duidelijk aangetoond worden dat het Leie-alternatief voor wat milieuaspecten betreft steeds een betere locatie is voor het realiseren van de gestelde doelen, nl. het Schelde- met het Seinebekken verbinden voor “klasse Vb schepen”.

4.3 Uitwerking van de bouwstenen binnen het luik “binnenvaart”

4.3.1 Verbreding en verdieping van de vaarweg

De kennisgeving geeft op basis van voorstudies aan dat er reeds een voorkeur bestaat voor een uitvoeringsvariant met minimale uitgraving t.o.v. 3 andere alternatieven. Deze afweging is in de kennisgeving voldoende gemotiveerd rekening houdende met het feit dat een grotere uitgraving inderdaad leidt naar grotere milieueffecten. Bovendien kan de keuze voor een bepaalde uitvoering wel degelijk de milieueffecten beïnvloeden (bijv. de doorstroomcapaciteit bij piekdebieten). Daarom zal het planMER nagaan of de voorgestelde uitvoeringsvariant (=basisproject) wel degelijk een variant is met “minimale uitgraving” en of er geen variant bestaat die aan de gestelde doelen voldoet maar waarvoor toch nog een kleinere uitgraving noodzakelijk is. Dit punt dient dus in het planMER nog beter te worden uitgewerkt. Ook de mogelijke doorstromingsdebieten moeten in deze bespreking worden meegenomen.

Het basisproject en de 3 alternatieven worden als 4 volwaardige alternatieven t.a.v. elkaar vergeleken in de verschillende disciplines indien de initiatiefnemer nog steeds de intentie heeft om niet het basisproject maar één van de andere alternatieven uit te voeren.

Naast de vermelde effecten in de kennisgeving zullen volgende effecten t.g.v. van de verdieping dus duidelijker in beeld worden gebracht:

- de mogelijke wateroverlast (overstromingen) t.g.v. de mogelijks grotere piekdebieten die doorheen de vernieuwde vaargeul getransporteerd kunnen worden;
- de morfologische effecten van de verdieping op de bedding zowel in de tijd als in de ruimte;
- mogelijke negatieve en of positieve effecten door rechtstreekse of onrechtstreekse wijzigingen van de grondwaterpeilen t.g.v. deze diepere bedding;
- de effecten op het aquatisch ecosysteem zowel in de tijd als in de ruimte;
- de negatieve effecten zoals rustverstoring, verkeersdrukke, ... t.g.v. de aanleg

4.3.2 Berging van de uitgebaggerde specie

De informatie over de berging van de uitgegraven specie is in de kennisgeving onvoldoende duidelijk. De kennisgeving heeft wel onder de bouwsteen “verdieping en verbreding van de vaargeul” een aantal mogelijkheden opgesomd. Alhoewel de maatregel dus niet als volwaardige “bouwsteen” voor het Seine-Scheldeplan in de kennisgeving was opgenomen zal het planMER dit wel doen gezien het plan ernaar moet streven om een “gesloten grondbalans” te realiseren. Het planMER zal aangeven op basis van welke criteria deze locaties werden geselecteerd. Voor- en nadelen van elk van deze locatie zal worden beschreven. Het planMER zal

verder de meest milieuvriendelijke locatie uit deze selectie aanduiden rekening houdende met hoeveelheden, aard en kwaliteit van de specie, afstand, transportmogelijkheid,... Verder zullen de m.e.r.-deskundigen ook nagaan of er geen andere mogelijkheden voor verwerking en/of berging waren en zo ja worden deze in de afweging mee opgenomen.

4.3.3 Aanleg van passeerstroken

De kennisgeving heeft opgave gedaan van potentiële passeerstroken. De informatie over de locatie ervan is in de kennisgeving voldoende duidelijk. Het planMER zal beschrijven op basis van welke criteria de selectie van deze voorziene passeerstroken is gebeurd en afwegen of milieuoverwegingen in de locatiekeuze voldoende aandacht hebben gekregen. Aangezien het t.b.v. bepaalde te onderzoeken effectgroepen belangrijk is zal de wijze waarop oevers t.h.v. deze passeerstroken worden ingericht in het planMER theoretisch, maar voldoende gedetailleerd, beschreven worden.

De aanleg van passeerstroken kunnen in het MER op grond van hun potentiële effecten worden beschreven. Wel moet rekening worden gehouden met de opmerking in §4.1, zijnde de onafhankelijke toetsing van het team van experts aan een voor het milieu relevante set van toetsingscriteria. Aangetoond zal worden dat deze geselecteerde passeerstroken qua milieueffecten de meest milieuvriendelijkste locaties zijn, zoniet doet het team van experts een voorstel tot verbetering. Een balans wordt opgemaakt van winst-verlies inzake natuur. Daarnaast zal ook een balans inzake winst-verlies aan landbouwgrond worden opgenomen.

4.3.4 Oeverinrichtingen

De informatie over de “oeverinrichtingen” is in de kennisgeving summier beschreven. De oeverinrichtingen kunnen in het MER op grond van hun potentiële effecten worden beschreven. Wel moet in deze beschrijving rekening worden gehouden met het type van inrichting en de mogelijke ontwikkelingen van dit type die op middellange en lange termijn kunnen ontstaan bij deze type van inrichting. Gezien de samenhang met de bouwsteen “verbreding en verdieping vaargeul” (§4.3.1) kunnen binnen het planMER deze samen behandeld worden.

4.3.5 Aanpassingen van bruggen

De informatie over de aanpassing van de bruggen is in de kennisgeving voldoende duidelijk beschreven en kan derhalve op dezelfde wijze in het planMER worden overgenomen. Deze aanpassingen kunnen in het MER op grond van hun potentiële effecten worden beschreven (vooral tijdens de aanlegfase). Vermoed wordt dat de aanpassing van de bruggen op middellange en lange termijn geen effecten zullen hebben op (auto-)mobiliteit en de daarvan afgeleide disciplines omdat er geen wijzigingen van het aantal rijstroken wordt gepland. Zoniet dan zal deze planMER ook deze (positieve en/of negatieve) effecten in beeld brengen.

4.3.6 Aanpassingen van sluizen

Ook de informatie over de aanpassing van de sluizen is voor dit planniveau in de kennisgeving voldoende duidelijk beschreven en kan derhalve op dezelfde wijze in het planMER worden overgenomen. De aanpassingen kunnen in het MER op grond van hun potentiële effecten

worden beschreven. Gezien er extra ruimtebeslag wordt verwacht worden zowel de effecten t.g.v. het bestaan van de nieuwe situatie als de aanlegfase in beeld gebracht. Een balans wordt opgemaakt van winst-verlies inzake natuur. Daarnaast zal ook een balans inzake winst-verlies aan landbouwgrond worden opgenomen. Vermits de aanpassingen meestal gepaard gaan met een “ontdubbeling”, en dus extra ruimtebeslag vraagt, zal het planMER per aan te passen sluis, beschrijven in welke richting (linker- of rechteroever) deze uitbreiding zorgt voor de minste milieueffecten.

4.3.7 Verplaatsen van nutsleidingen

De kennisgeving heeft aangegeven dat er mogelijks leidingen verplaatst moeten worden voor de realisatie van de nieuwe infrastructuur. Er is echter niet aangegeven over welke leidingen het gaat en waar deze nieuwe onderdelen van de bewuste leidingen dan wel worden aangelegd. Daarom zal deze planMER, uitgaande van een kwetsbaarheidsanalyse voor de meest relevante effectgroepen het meest milieuvriendelijke tracé naar voor schuiven.

4.4 *Uitwerking van de bouwstenen binnen het luik “rivierherstel”*

Zoals hierboven reeds aangegeven is het wenselijk een onderscheid te maken tussen de maatregelen m.b.t. het rivierherstel ss. en de maatregelen m.b.t. recreatie en m.b.t. landschapsherstel. Deze richtlijnen houden reeds rekening met deze indeling. Het planMER zal de uitwerking van deze maatregelen op hetzelfde detailniveau beschrijven dan de maatregelen uit het luik “binnenvaart”. Bovendien zal bij de beschrijving van de effecten van deze maatregelen inzake rivierherstel rekening gehouden worden met de fasering in de tijd.

Voor de ontwikkeling van deze projecten en de beoordeling van hun effecten (en de gestelde doelen of het gestelde ambitieniveau) zal het “historisch ecologisch passief”, opgenomen in bijlage 6, een belangrijk onderdeel vormen van het toetsingskader. Het bestaan van dit historisch ecologisch passief (zie bijlage 6) wordt ook erkend in het plan zelf, zoals trouwens onder meer impliciet blijkt uit het begrip ‘rivierherstel’. Rivierherstel moet met andere woorden de negatieve ecologische gevolgen van de (vroegere) rechte trekkingen en de huidige maatregelen m.b.t. het luik “binnenvaart” waar mogelijk te niet doen of compenseren (of lokaal minstens milderen). Rivierherstel betreft bijgevolg niet enkel de waterloop zelf, maar wel het hele riviersysteem, inclusief de alluviale vlakte. Dit heeft zijn consequenties enerzijds op de afbakening van het studiegebied (zie verder) en anderzijds op de keuze van de analysetechniek (“kwetsbaarheidsbenadering” waarbij negatieve effecten geminimaliseerd worden en positieve effecten gemaximaliseerd).

Het volledige studiegebied wordt gescreend op locaties die in aanmerking komen voor het (opnieuw) laten functioneren van de rivierprocessen, binnen de huidige (vnl. fysische) randvoorwaarden. De in het planonderdeel ‘rivierherstel’ nagestreefde natuurlijke rivierprocessen worden daartoe meer gedetailleerd omschreven, met de eraan gekoppelde natuurtypes. Hier toe behoren onder meer de processen overstroming, de (natuurlijke) (oppervlakte- en grond)waterpeilschommelingen, erosie en sedimentatie. Deze screening gebeurt zowel in de open waters (gekanaliseerde Leie en afgesneden meanders) als in de (volledige) alluviale vlakte (cf. NOG). Het studiegebied kan daartoe opgedeeld worden in deelgebieden. In het bijzonder alle niet bebouwde, niet opgehoogde delen daarvan, evenals gelijkaardige zones die aansluiten bij de mondingen van zijbeken, worden gescreend. De eventuele, belangrijke knelpunten voor de daadwerkelijke realisatie worden gedetecteerd. Op basis daarvan worden (ty-

pe-)maatregelen uitgewerkt voor realisatie. De effecten van deze maatregelen in de verschillende deelgebieden worden onderzocht en beoordeeld, en onderling vergeleken.

Het plan-MER leidt op die manier tot een keuze van (type-)maatregelen en projectgebieden. In een (of meerdere) project-MER(s) kunnen later vervolgens de mogelijke uitvoeringsalternatieven in meer detail worden onderzocht en beoordeeld.

4.4.1 Versterking van de rivierdynamiek

De kennisgeving heeft opgave gedaan van een aantal mogelijke “herstelmaatregelen” om de Leie een meer natuurlijke loop terug te geven. Het betreft het aantakken van oude afgesneden meanders (paaiplaatsen, migratiemogelijkheden, ...) en de doorstroming van oude meanders voor de realisatie van een betere hydromorfologie. Het betreft hier een hele reeks van “bouwstenen” m.n. de plaatselijke verbreding van de waterweg via inname parallelle meander, verbreding van de waterweg i.f.v. de visualisatie en doorstroming van achterliggende meanders, aansluiten van afgesneden meanders, het openmaken van gedempte meanders,....

De informatie m.b.t. deze (theoretische) ingrepen is in de kennisgeving voldoende duidelijk en kan derhalve in het planMER worden overgenomen. Locaties, m.u.v. een typelocatie, werden echter niet aangereikt. Deze theoretische maatregelen kunnen in het MER op grond van hun potentiële (negatieve en positieve) effecten worden beschreven. Het planMER zal aangeven, waar deze maatregelen qua (negatieve en positieve) milieueffecten het meest milieuvriendelijkst zijn. Een “kwetsbaarheidsbenadering” voor de verschillende relevante effectgroepen lijkt hier de meest aangewezen techniek om deze locaties te selecteren waarbij de negatieve milieu- en natuureffecten geminimaliseerd worden en de positieve milieu- en natuureffecten gemaximaliseerd worden. Voor het definitieve voorstel wordt een eindbalans opgemaakt van winst-verlies inzake natuur. Daarnaast zal ook een eindbalans inzake winst-verlies aan landbouwgrond worden opgenomen.

Uit de beschrijving van de maatregelen voor rivierherstel opgenomen in de kennisgeving (p. 16, p. 40-57) blijkt echter dat de maatregelen met betrekking tot de waterhuishouding en ecologie beperkt blijven tot de waterweg en de afgesneden meanders. Andere maatregelen in de Leievallei worden niet opgegeven. Enkel onder de maatregel ‘Herwaardering van zijwaterlopen’ (p. 52) wordt iets gezegd over herinschakelen van overstromingszones, maar als omschrijving van een maatregel is de tekst al te vaag en onduidelijk; een beoordeling van de effecten laat zij niet toe. Hieruit volgt dat de omschreven mogelijke maatregelen best op basis van een kwetsbaarheidsanalyse binnen deze planMER worden ontwikkeld.

M.b.t. het aansluiten van afgesneden meanders kunnen onder meer de volgende elementen worden ingebracht:

- Oppervlaktewater: de heraansluiting van de meanders op de nieuwe Leie kan betekenen dat de meanders onderworpen worden aan dezelfde peildynamiek als de nieuwe Leie. Dit kan zowel betekenen dat de meanders bij hoge afvoeren overstromen tot in het alluviale gebied (wat karakteristiek is voor de dynamiek van laaglandrivieren als de Leie en dus een bijdrage aan rivierherstel), alsook dat het peil van de meander bij normale afvoeren zeer laag komt te staan (gezien de stuwpeilen op de Leie op dit moment op heel wat plaatsen een stuk lager is dan die van de meanders), wat ongunstig is voor flora en fauna in de afgesneden meander.
- Het grondwaterpeil in de alluviale vlakte is wellicht verbonden met het oppervlaktewaterpeil van de meander (en dus bij heraansluiting met de nieuwe Leie, met het Leiepeil).

- Bijkomend te beschrijven maatregel: het actief beheren van de peilen op de afgesneden meanders in functie van meer natuurlijke peilen (hoog in de winter, met periodieke overstroming van de alluviale vlakte, lager in de zomer). Er dient onderzocht of deze maatregel uitvoerbaar is met of zonder heraansluiting op de Leie, en met of zonder aanvoer van oppervlaktewater uit de Leie of zijbeken.
- De mogelijke aanslibbing van de Leiemeanders na heraansluiting

4.4.2 Inrichting van oevers

De kennisgeving heeft opgave gedaan van een aantal mogelijke oeverinrichtingen om de Leie een meer natuurvriendelijk karakter te geven. De informatie m.b.t. deze maatregelen is in de kennisgeving voldoende duidelijk en kan derhalve in het planMER, voor zover correct, worden overgenomen. Locaties werden echter niet aangereikt. Deze theoretische maatregelen kunnen in het MER op grond van hun potentiële (negatieve en vooral positieve) effecten worden beschreven. Het planMER zal aangeven, waar deze maatregelen qua (negatieve en vooral positieve) milieueffecten het meest natuurvriendelijkst zijn. Een “kwetsbaarheidsbenadering” voor de verschillende relevante effectgroepen lijkt hier de meest aangewezen techniek om deze locaties te selecteren waarbij de negatieve milieu- en natuureffecten geminimaliseerd worden en de positieve milieu- en natuureffecten gemaximaliseerd worden. Voor het definitieve voorstel wordt een eindbalans opgemaakt. Rekening zal worden gehouden met de te behouden en/of te verwijderen kaaimuren.

Eventueel kan daarbij onderzocht worden of een faunavriendelijke inrichting zinvol is en welke maatregelen mogelijk zijn (b.v. faunautstapplaatsen). Hiervoor kan verwezen worden naar een lopende studie ‘Ontsnippering waterwegen in de provincies West- en Oost-Vlaanderen en Vlaams Brabant’ in opdracht van de Cel Natuurtechnische Milieubouw.

4.4.3 Aanpassen van dijklichamen

De theoretische informatie over de bouwsteen “aanpassing van dijklichamen” is in de kennisgeving voldoende duidelijk en kan derhalve in het planMER worden overgenomen. Relevante locaties voor deze aanpassingen kunnen in het MER op grond van de uitgangspunten vooral m.b.t. veiligheid en de natuurlijkheid binnen deze planMER gezocht worden. Concrete locaties werden in de kennisgeving echter niet aangereikt. Deze theoretische maatregelen kunnen in het MER op grond van hun potentiële (negatieve en vooral positieve) effecten worden beschreven. Het planMER zal aangeven, waar deze maatregelen qua (negatieve en vooral positieve) milieueffecten het meest natuurvriendelijkst zijn. Een “kwetsbaarheidsbenadering” voor de verschillende relevante effectgroepen lijkt hier de meest aangewezen techniek om deze locaties te selecteren waarbij de negatieve milieu- en natuureffecten geminimaliseerd worden en de positieve milieu- en natuureffecten gemaximaliseerd worden. Voor het definitieve voorstel wordt een eindbalans opgemaakt. Daarbij zal hoofdzakelijk rekening worden gehouden met het feit dat het “herlocaliseren dijklichaam” leidt tot het mogelijk vergroten van de rivierdynamiek, voor zover de overstroming van de alluviale vlakte vanuit de rivier opnieuw mogelijk wordt gemaakt. Of dit ook effectief gebeurt, is afhankelijk van de waterpeilen in de nieuwe Leie. De modellering van de rivierpeilen met de nieuwe profielen van de Leie moeten hierover uitsluitsel geven. Indien dit niet het geval blijkt te zijn dan kan er gezocht worden naar alternatieven om het betrokken gebied te inunderen, of moet geconcludeerd worden dat

deze maatregel geen bijdrage levert aan het rivierherstel (tenzij enkel visueel-landschappelijk).

4.4.4 Aanleg van vismigratieroutes

Het planMER zal alle vismigratieknelpunten binnen het studiegebied opsporen en inventariseren en vanuit deze inventarisatie voorstellen tot opheffing van de knelpunten aanreiken. De inventarisatie zal zich niet beperken tot de knelpunten op de Leie zelf (bijv. t.h.v. de sluizen) maar ook deze naar de zijwaterlopen. Deze maatregelen kunnen in het MER op grond van hun potentiële (negatieve en vooral positieve) effecten worden beschreven. Het planMER zal aangeven, waar deze maatregelen qua (negatieve en vooral positieve) milieueffecten het meest natuurvriendelijkst zijn. Een “kwetsbaarheidsbenadering” voor de verschillende relevante effectgroepen lijkt hier de meest aangewezen techniek om deze locaties te selecteren waarbij de negatieve milieu- en natuureffecten geminimaliseerd worden en de positieve milieu- en natuureffecten gemaximaliseerd worden. Voor het definitieve voorstel wordt een eindbalans opgemaakt.

4.4.5 Herwaardering van zijwaterlopen

De doelstelling over de bouwsteen “herwaardering zijwaterlopen” is in de kennisgeving voldoende duidelijk en kan derhalve in het planMER worden overgenomen. Deze herwaardering van de valleigebieden van de zijwaterlopen kan niet los staan van de Leie zelf. Daarvoor is er te grote (hydrologische) relatie tussen de hoofdriever (de Leie) en zijn talrijke zijwaterlopen die erin uitmonden. Daarom zal het studiegebied in de deze planMER ook ruim genoeg genomen worden t.h.v. deze zijwaterloopvalleien. De relevante locaties voor deze aanpassingen kunnen in het MER op grond van de uitgangspunten vooral m.b.t. veiligheid en de natuurlijkheid binnen deze planMER gezocht worden. Een aantal locaties werden in de kennisgeving wel aangereikt, doch mogelijk zal het planMER deze lijst op basis van hun potentiële (negatieve en vooral positieve) effecten moeten uitbreiden. Het planMER zal dus aangeven, waar deze maatregelen qua (negatieve en vooral positieve) milieueffecten het meest natuurvriendelijkst zijn. Een “kwetsbaarheidsbenadering” voor de verschillende relevante effectgroepen lijkt hier de meest aangewezen techniek om deze locaties te selecteren waarbij de negatieve milieu- en natuureffecten geminimaliseerd worden en de positieve milieu- en natuureffecten gemaximaliseerd worden. Voor het definitieve voorstel wordt een eindbalans opgemaakt.

4.5 ***Uitwerking van de bouwstenen binnen het luik “recreatie”***

4.5.1 Uitbouw van toeristische knooppunten en het versterken van recreatieve netwerken over het water

De kennisgeving heeft opgave gedaan van een aantal mogelijke maatregelen om de Leie recreatief aantrekkelijker te maken. Het planMER zal de in de kennisgeving (p.52) opgegeven maatregelen op hun effecten beoordelen. Hierbij zal voldoende aandacht besteed worden of er al dan niet knelpunten kunnen ontstaan met andere maatregelen (vooral inzake rivierherstel ss.). Het planMER zal dan oplossingen aanreiken. Ook kan het planMER uitgaande van de

theoretische effecten die dergelijke recreatieve maatregelen met zich mee kunnen brengen andere mogelijkheden aan de initiatiefnemer aanbieden. Een “kwetsbaarheidsbenadering” voor de verschillende relevante effectgroepen lijkt hier de meest aangewezen techniek om deze locaties te selecteren waarbij de negatieve milieu- en natuureffecten geminimaliseerd worden en de positieve milieu- en natuureffecten gemaximaliseerd worden. Voor het definitieve voorstel wordt een eindbalans opgemaakt.

4.5.2 Onderdoorgangen Bruggen en jaagpaden

De kennisgeving heeft ook aangegeven dat via de organisatie van de jaagpaden de Leie recreatief aantrekkelijker kan worden gemaakt. Het planMER zal ook deze maatregelen op hun effecten beoordelen. Ook hier zal er voldoende aandacht besteed worden aan mogelijke knelpunten die kunnen ontstaan met andere maatregelen (vooral inzake rivierherstel ss.). Het planMER zal dan uiteraard oplossingen aanreiken. Ook kan het planMER uitgaande van de theoretische effecten die dergelijke maatregelen met zich mee kunnen brengen andere mogelijkheden aan de initiatiefnemer aanbieden. Een “kwetsbaarheidsbenadering” voor de verschillende relevante effectgroepen lijkt hier de meest aangewezen techniek om deze locaties te selecteren waarbij de negatieve milieu- en natuureffecten geminimaliseerd worden en de positieve milieu- en natuureffecten gemaximaliseerd worden. Voor het definitieve voorstel wordt een eindbalans opgemaakt.

4.5.3 Voetveer

De kennisgeving heeft opgave gedaan van de mogelijkheid om een voetveer te organiseren t.h.v. de meander van Grammene. Het planMER zal deze maatregelen op zijn effecten beoordelen. Hierbij zal voldoende aandacht besteed worden of er al dan niet knelpunten kunnen ontstaan met andere maatregelen (vooral inzake rivierherstel ss.). Het planMER zal dan oplossingen aanreiken. Het planMER kan ook, uitgaande van de theoretische effecten die dergelijke maatregelen met zich mee kunnen brengen, andere mogelijkheden aan de initiatiefnemer aanbieden. Een “kwetsbaarheidsbenadering” voor de verschillende relevante effectgroepen lijkt hier de meest aangewezen techniek om deze locaties te selecteren waarbij de negatieve milieu- en natuureffecten geminimaliseerd worden en de positieve milieu- en natuureffecten gemaximaliseerd worden. Voor het definitieve voorstel wordt een eindbalans opgemaakt.

4.6 *Uitwerking van de bouwstenen binnen het luik “landschapsontwikkeling”*

4.6.1 Landschappelijk groenbuffers

De kennisgeving heeft opgave gedaan van een aantal mogelijke maatregelen om landschappelijk storende elementen in de Leievallei beter in te kleden. Uiteraard zullen eerst deze storende elementen worden geïnventariseerd. Het planMER zal de in de kennisgeving opgegeven maatregelen evalueren. Hierbij zal voldoende aandacht besteed worden of er al dan niet knelpunten kunnen ontstaan met andere maatregelen (vooral inzake rivierherstel ss.). Het planMER zal dan oplossingen aanreiken.

4.6.2 Aandacht voor groene links over en langs het water aan kunstwerken

De theoretische informatie over deze bouwsteen is in de kennisgeving voldoende duidelijk en kan derhalve in het planMER worden overgenomen. Relevante locaties voor deze mogelijkheden kunnen in het MER op grond van de uitgangspunten vooral m.b.t. landschappelijke inkleding en de natuurlijkheid gezocht worden. Concrete locaties werden in de kennisgeving niet aangereikt. Deze theoretische maatregel kan in het MER op grond van hun potentiële (negatieve en vooral positieve) effecten worden beschreven. Het planMER zal aangeven, waar deze maatregelen qua (negatieve en vooral positieve) milieueffecten het meest natuurvriendelijkst zijn. Een “kwetsbaarheidsbenadering” voor de verschillende relevante effectgroepen lijkt hier de meest aangewezen techniek om deze locaties te selecteren waarbij de negatieve milieu- en natuureffecten geminimaliseerd worden en de positieve milieu- en natuureffecten gemaximaliseerd worden. Voor het definitieve voorstel wordt een eindbalans opgemaakt.

4.6.3 Landschappelijke aanpak van bomenrijen langs de waterweg, incl. de verhoging van de beeldkwaliteit langs de Leie

De informatie over deze bouwsteen is in de kennisgeving voldoende duidelijk. Ze kan op dezelfde wijze in het planMER worden overgenomen. Relevante locaties voor deze mogelijkheden kunnen op grond van de uitgangspunten vooral m.b.t. landschappelijke inkleding en de natuurlijkheid binnen deze planMER gezocht worden. Daarvoor zullen de m.e.r.-deskundigen eerst qua landschap een duidelijk disciplineoverschrijdend maar éénduidig wensbeeld van de Leievallei (desnoods opgedeeld voor bepaalde trajecten) beschrijven. Een dergelijk beeld werd in de kennisgeving niet duidelijk aangereikt. Daarna zal een inventaris gemaakt worden waar de Leievallei nu al aan dat wensbeeld voldoet en waar niet. Het planMER zal dan concrete disciplineoverschrijdende maatregelen aanreiken om die wensbeelden te bereiken en op grond van hun potentiële (negatieve en hopelijk vooral positieve) effecten beschrijven. Het planMER zal aangeven, waar deze maatregelen qua (negatieve en vooral positieve) milieueffecten het meest gewenst zijn. Een “kwetsbaarheidsbenadering” voor de verschillende relevante effectgroepen lijkt hier mogelijks de meest aangewezen techniek om deze locaties te selecteren waarbij de negatieve milieu- en natuureffecten geminimaliseerd worden en de positieve milieu- en natuureffecten gemaximaliseerd worden. Voor het definitieve voorstel wordt een eindbalans opgemaakt.

4.7 Nulalternatief

De kennisgeving beschouwt alleen *het huidige gekalibreerde profiel* als het nulalternatief. Dat zal waarschijnlijk geen reëel te kiezen alternatief zijn, omdat het niet voldoet aan de (minst ambitieuze) doelstelling voor de binnenscheepvaart. Het nulalternatief betekent eigenlijk dat ook de andere bouwstenen m.b.t. rivierherstel en de recreatieve maatregelen niet worden uitgevoerd. Het nulalternatief kan wel als referentie voor alle andere planalternatieven dienst doen.

Het planMER zal wel toelichten welke de mogelijke effecten van het nulalternatief op lange termijn kunnen zijn en dit t.o.v. de huidige bestaande situatie, inclusief de autonome ontwikkeling (zeker inzake mobiliteit en modal split). Uiteraard zullen de werken die uitgevoerd worden onafhankelijk van dit plan, zoals opgenomen op p. 57 van de kennisgeving, deel uitmaken van dit nulalternatief.

4.8 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het planMER zal het meest milieuvriendelijk alternatief voorstellen en uitwerken (zie afweging alternatieven). Hierbij zal ook aangegeven worden welk alternatief de minste (negatieve) grensoverschrijdende milieueffecten heeft (zie verder).

4.9 Flexibiliteit en fasering

Voor de belangrijkste planalternatieven zal aangegeven worden welke fasering bij de uitvoering van de diverse maatregelen (bouwstenen) de voorkeur zou hebben en hoe flexibel het plan is om tussentijdse nieuwe inzichten te verwerken. De geplande fasering voor de realisatie van de verschillende maatregelen wordt in het planMER duidelijk beschreven. Van de in de kennisgeving aangegeven fasering, uitvoering van stroomaf- naar stroomopwaarts kan gemootiveerd worden afgeweken.

Zoals eerder reeds aangegeven zal het planMER de uitwerking van de verschillende maatregelen op hetzelfde detailniveau beschrijven dan deze binnen het luik “binnenvaart”. Bovendien zal bij de beschrijving van de effecten van deze maatregelen inzake rivierherstel rekening gehouden worden met de fasering in de tijd. De meeste van deze rivierherstelmaatregelen zullen namelijk pas gerealiseerd zijn ruim na het finaliseren van de werkzaamheden m.b.t. het luik “binnenvaart”. Deze fasering zal beoordeeld worden t.a.v. de stand-still- en voorkomingsprincipes algemeen geldig in het milieubeleid.

5 Juridische en beleidsmatige context

Art. 4.2.7. §1, 1°, e

De kennisgeving heeft (in tabel 3.1) een vrijwel complete opgave gedaan van het juridisch/beleidsmatig kader dat voor deze planMER van belang is. De kennisgeving heeft de relevantie toegewezen aan bepaalde m.e.r.-disciplines.

Het MER zal concreter nagaan waar de planrelevantie zich situeert en met name ook aangeven of de voorwaarde onderzoeksturend kan zijn (waarbij een disciplinegewijze benadering een goede aanpak is) dan wel procedurebepalingen bevat of een combinatie van beide. Hierbij zal ook de status van de documenten vermeld dienen te worden. Het is dan ook van belang om ook tijdens het opstellen van het MER de stand van zaken hiervan op te volgen.

In het planMER zal ook expliciet nagegaan worden of de huidige juridische en planologische toestand een belemmering vormt voor het uitvoeren van de mogelijke maatregelen in dit Seine-Scheldeplan of waar conflicten kunnen ontstaan. Indien wel dan zal aangegeven worden hoe dat desnoods opgelost moet worden (bijv. via RUP's). In ieder geval zal er worden nagegaan of er sprake zal zijn van significante gevolgen, zoals bedoeld in de Vogel- en Habitatrichtlijn.

De oplijsting in de kennisgeving biedt een goede aanzet die dus verder uitgewerkt en geconcretiseerd zal moeten worden. De volgende aanvullingen bleken vanuit de inspraak nog noodzakelijk:

- vermelden dat de VMM instaat voor het bekkenbeheerplan van de Leie en dat de provincie instaat voor de deelbekkenbeheerplannen. In de kennisgeving is enkel sprake van het

bekkenbeheerplan van de Leie. Bovendien maakt een groot deel van het plangebied deel uit van het bekken van de Gentse kanalen waarvoor worden bekkenbeheerplannen worden opgemaakt die zich net zoals deze voor de Leie in fase van voorontwerp bevinden.

- de lijst met “andere beleidsorganen”, aangegeven op p.19 in de kennisgeving, te beperken tot de echte beleidsorganen: Kamer van Koophandel, natuurverenigingen, ...e.d., niet behorend tot een overheidsinstantie kunnen moeilijk als een beleidsorgaan worden beschouwd.
- een tabel van de richtinggevende APA's (voor zover die er zijn) zal opgenomen worden.
- het geselecteerde tracé van de Leie op Oost-Vlaams grondgebied werd in het provinciaal structuurplan van Oost-Vlaanderen volledig geselecteerd als bovenlokale ecologische infrastructuur en ter hoogte van de kleinstedelijke gebieden dient er rekening houden met de vraag naar bijkomende kaaimuren. Nagegaan zal worden of dit ook niet voor West-Vlaanderen het geval is.
- De inhoud van gemeentelijke structuurplannen m.b.t. het valleigebied (+de vertaling ervan naar RUP's, indien dit al is gebeurd) worden veel concreter omschreven vermits deze de basis vormen voor het belangrijke gestuurde ontwikkelingsscenario “ruimtelijke ontwikkelingen” (zie §6.1).
- Het oppervlaktedelfstoffendecreet, dat ondermeer de doelstellingen van het beleid inzake ontginningen en het beheer van oppervlaktedelfstoffen aangeeft wordt eveneens in het juridische en beleidsmatige kader opgenomen.
- De essentiële elementen op lokaal vlak moeten ook duidelijk in beeld worden gebracht want deze worden niet voldoende weerspiegeld in de eerder algemene provinciale of Vlaamse ruimtelijke structuurplannen. Gemeentelijke milieubeleidsplannen, natuurontwikkelingsplannen, gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen, mobiliteitsplannen kunnen ook belangrijke informatie voor bepaalde disciplines bevatten.

6 Bestaande toestanden en milieueffecten

6.1 *Bestaande toestand, afbakening studiegebied en ontwikkelingsscenario's*

Art. 4.2.7. §1, 1°, f

Basis voor de effectbeschrijving vormt de beschrijving van de bestaande situatie, inclusief de autonome ontwikkeling, bij het tot stand komen van het in de kennisgeving omschreven nulalternatief.

Als referentiesituatie dient dus de huidige situatie van het ruime plangebied met de omgeving duidelijk te worden beschreven. Bij de beschrijving van de autonome en de gestuurde ontwikkelingen moet er aandacht besteed worden aan alle projecten die in het plangebied gerealiseerd zullen worden en aan wat hun potentiële impact is of kan zijn op de bestaande toestand.

De kennisgeving geeft een goede beschrijving per discipline van de wijze waarop de referentiesituatie zal worden beschreven en er is aangegeven welke bestaande gegevens daarvoor zullen gebruikt worden en waar, in het raam van het MER, bijkomende inventaris noodzakelijk is.

Relevante ontwikkelingsscenario's, zijnde mogelijke ontwikkelingen van het studiegebied zonder dat het Seine-Scheldeplan uitgevoerd wordt, dienen te worden uitgewerkt. Zo dienen disciplineoverschrijdende ontwikkelingsscenario's op basis van de juridische en beleidsmatige

ge randvoorwaarden weergegeven te worden. Dergelijke gestuurde ontwikkelingen zijn ideale instrumenten om de mogelijke effecten van de uitvoering van het Seine-Scheldeplan aan af te toetsen. Indien er tijdens het opstellen van deze planMER andere ontwikkelingsscenario's naar voor zouden komen, dienen deze toegevoegd te worden aan het afwegingskader. Daarnaast zal de milieubeoordeling ook de autonome ontwikkeling beschrijven. Het Richtlijnenboek m.e.r. Deel 2 geeft verdere aanbevelingen met betrekking tot het gebruik van deze begrippen en de invulling ervan.

Een gestuurd ontwikkelingsscenario m.b.t. ruimtelijke ordening wordt meegenomen. Hierbij zal beschreven worden hoe het studiegebied er zal uitzien rekening houdende met de visies ingeschreven in de verschillende structuurplannen (Vlaanderen, provincies, alle gemeenten) m.b.t. het valleigebied, al dan niet al vertaald in vastgestelde RUP's of in voorontwerpen van RUP's. Belangrijke onderdelen van het valleigebied komen ook in aanmerking voor natuurdoeleinden en natuurontwikkeling. Daarom zal ook een "natuurontwikkelingsscenario" belangrijk zijn steunend op de bepalingen van het natuurdecreet, de doelstelling van de groene gewestplanbestemmingen, het VEN, en de afgebakende van de habitatrictlijngebieden, incl. de instandhoudingsdoelstellingen.

Deze scenario's m.b.t. de ruimtelijke ordening en de natuurontwikkeling vormen een belangrijk toetsingskader voor het beoordelen van de effecten van dit plan.

Het gebruik van het valleigebied als overstroombaar gebied zonder risico op blijvende vervuiling is slechts te verantwoorden vanaf het moment dat de Leie en zijrivieren voldoende zuiver zijn. Daarom zal er bij de beoordeling van de effecten enerzijds rekening worden gehouden met de huidige waterkwaliteit (te beschrijven bij de "huidige toestand") en anderzijds zal ook een gestuurd ontwikkelingsscenario dat uitgaat van een steeds verbeterende waterkwaliteit in zowel de Leie als de zijwaterlopen meegenomen worden. Ook project 'heerlijk Heulebeek' wordt als gestuurd ontwikkelingsscenario opgenomen.

Waarschijnlijk zullen ook evoluties in de landbouwsector leiden tot een mee te nemen ontwikkelingsscenario om de effecten beschreven in deze PlanMER te gaan toetsen. Voor de landbouwsector zijn er duidelijke evoluties te verwachten door enerzijds de aangekondigde hervorming van het Europese landbouwbeleid en anderzijds door de verdere stappen in het dossier rond de Nitraatrichtlijn. Een realistische inschatting van de gevolgen voor het bodemgebruik en de bedrijfsfuncties binnen het plangebied zal misschien noodzakelijk zijn.

De aanduiding van het studiegebied is wat onduidelijk en lijkt enkel rekening met de ligging van de rivier en niet met het natuurlijke overstromingsgebied zelf. De invloedssfeer kan dan ook groter zijn op plaatsen, waar het natuurlijk overstromingsgebied vrij diep langsheen de valleien van de zijwaterlopen kan uitlopen. Waar relevant zal het studiegebied dus nauwkeuriger worden afgebakend (ook cartografisch). Het volledige natuurlijke overstromingsgebied van de Leie en de zijwaterlopen, zijnde de volledige Holocene vallei van de Leie en de zijwaterlopen (Heulebeek, Gaverbeek, Zaubeeek, Aalbeek, Plaatsbeek,...), zullen minimaal tot het studiegebied voor elke discipline behoren, alsook de volledige Oude-Mandel en Zeverenbeekvallei. Door de aard van het plan zal een ecohydrologische modellering noodzakelijk zijn om tot een goede effectinschatting te komen. Het studiegebied voor de ecohydrologische studie zal dan ook voldoende ruim worden genomen.

Een mogelijks relevante gestuurde ontwikkeling binnen de scheepvaartinfrastructuur vormt de realisatie van een binnenvaartverbinding tussen de Haven van Zeebrugge en de Leie. Consequenties op de scheepvaarttrafiek van een dergelijke verbinding en de bijkomende ontwikke-

lingsmogelijkheden worden dan ook best meegenomen t.b.v. de beoordeling van de (zeer) lange termijneffecten. Er dient ook aandacht besteed te worden aan het geplande nieuwe kanaal tussen Compiègne en Cambrai (Frankrijk) en de relatie tot het voorliggende plan, ook m.b.t. de timing van beide.

Tijdens het opstellen van het MER dient gebruik gemaakt te worden van de disciplinespecifieke delen van het Richtlijnenboek m.e.r. meer bepaald de hoofdstukken met betrekking tot (bronnen van) Basisinformatie, (afbakening van het) Studiegebied en (analyse van de) Referentiesituatie.

Aanvullend op de kennisgeving kan hierbij nog aangegeven worden dat:

**Met betrekking tot de discipline bodem en grondwater:*

- recent bronmateriaal gebruikt wordt voor de beschrijving van de referentiesituatie. Wanneer geen recente boringen en grondwaterstanden beschikbaar zijn of de beschikbare informatie ontoereikend, verouderd of achterhaald zou zijn, is het noodzakelijk in het kader van het MER (hand-)boringen uit te voeren op verschillende plaatsen binnen de studiegebied zodanig dat een correcte beschrijving van de referentiesituatie op dit planniveau kan gebeuren;
- de huidige grondwater- en bodemkwaliteit binnen het studiegebied dient beschreven te worden. Voor de beschrijving van de bodemkwaliteit kan o.a. ook gebruik worden gemaakt van de informatie die bij OVAM beschikbaar is (www.ovam.be). Daarnaast kan ook gebruik gemaakt worden van de bodemattesten die zijn afgeleverd geweest aan de diverse gemeentebesturen van de gemeenten waar de gronden zijn gelegen en dit naar aanleiding van de opname in het register van de verontreinigde gronden;
- de aanwezige grondwaterwinningen in het studiegebied zullen aangegeven worden;
- de eventueel aanwezige erosieproblematiek in het studiegebied zal toegelicht worden;

**Met betrekking tot de discipline oppervlaktewater:*

- de ligging van de waterlopen (bevaarbare en onbevaarbare, hun categorisering en beheerder) in en in de nabijheid van het plangebied correct wordt besproken en op een kaart wordt weergegeven;
- de structuurkenmerken van deze waterlopen duidelijk in beeld worden gebracht. Terreinwaarnemingen worden in het studiegebied uitgevoerd indien de beschikbare informatie ontoereikend, verouderd of achterhaald zou zijn. Bestaande kaaimuren worden correct op kaart weergegeven.

**Met betrekking tot de discipline lucht:*

- de luchtkwaliteit in het studiegebied zo goed mogelijk in kaart wordt gebracht door alle aanwezige posten waar voor dit plan relevante pollutanten gemeten worden, mee in beschouwing te nemen;
- de meetposten duidelijk op een kaart aangeduid worden;
- modelresultaten uitvoerig getoetst dienen te zijn aan, recente, meetresultaten. Gemodelleerde resultaten kunnen steeds aangevuld worden met waargenomen gemeten concentraties;
- de precieze afbakening van het studiegebied tijdens het onderzoek zijn definitieve vorm krijgt;

**Met betrekking tot de discipline fauna en flora:*

- voor de bepaling van de referentiesituatie de zone bestudeerd wordt waarin effecten te verwachten zijn. Hierbij is het van belang dat erop toegezien wordt dat dit overeenstemt met de invloedzone van de abiotische disciplines;
- flora- en faunagegevens worden opgevraagd, o.a. bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, bij lokale natuurverenigingen, ...
- veldwaarnemingen in het studiegebied (op een gepast schaalniveau) uitgevoerd worden indien de beschikbare informatie ontoereikend, verouderd of achterhaald zou zijn. Indien zou blijken dat een voorjaarsopname noodzakelijk zou zijn om de waarde van het gebied correct in te schatten, dat deze opname ook in de geschikte periode uitgevoerd wordt;

**Met betrekking tot de discipline monumenten en landschappen:*

- de beschermde monumenten en landschappen wordt aangegeven;
- ook niet-beschermd waardevol cultureel erfgoed binnen het studiegebied opgenomen wordt in de beschrijving d.m.v. een terreinopname (op een aangepast schaal);
- mogelijke elementen opgesomd in de landschapsatlas duidelijk aan bod komen;
- positieve en negatieve landschapselementen op meso- en/of microschaal in kaart gebracht worden;
- naast landschappelijke elementen dienen ook bouwkundige elementen en het archeologisch aspect aan bod te komen. Gegevens bij de afdeling Monumenten & Landschappen worden opgevraagd en verwerkt;

**Met betrekking tot de discipline mens:*

- het studiegebied afgebakend wordt, niet enkel gebaseerd op de zone waar een significante effecten te verwachten valt, maar ook gebaseerd op de zone waar hinder verwacht wordt t.a.v. kwetsbare populaties (zwakke weggebruiker, scholen, ziekenhuizen,...) of een invloed mogelijk is op het recreatief verkeer (wandel- en fietsroutes) en het recreatiegedrag;

6.2 Milieueffecten en maatregelen, incl. compenserende maatregelen

Art. 4.2.7. §1, 2°, a, b, c

De kennisgeving geeft een beschrijving per discipline van de wijze waarop de effecten zullen worden onderzocht en beoordeeld en geeft aan dat in functie van het effectenonderzoek maatregelen op planniveau (en met een aanzet tot uitwerking op projectniveau) zullen worden voorgesteld en uitgewerkt om de milieueffecten van het voorgenomen plan op een samenhangende wijze te vermijden, te beperken, te verhelpen of te compenseren. Effecten van voorgestelde compenserende maatregelen worden uiteraard ook beschreven.

6.2.1 Algemene richtlijnen voor de effectbeschrijving en -beoordeling

Bij de effectbeschrijving zullen de volgende algemene richtlijnen gehanteerd worden:

- Voor elke onderzochte effectgroep wordt duidelijk de gebruikte methodologie en het beoordelingskader uiteengezet en wordt er gestreefd naar een maximale kwantitatieve beschrijving en beoordeling.
- Om de effectbeschrijving overzichtelijk te houden zou de presentatie ervan duidelijk een onderscheid moeten maken tussen hoofdlijnen en details.

- De milieueffecten worden op het schaalniveau van het plan in kaart gebracht. Dit wil zeggen dat de milieueffecten van de diverse maatregelen worden bepaald op niveau van de uitwerking van de projecten (dus 1/10000 à 1/30000). Locatiegebonden effecten worden duidelijk cartografisch gepresenteerd. Op die wijze is deze planMER mogelijk ook bruikbaar t.b.v. mogelijke op te stellen RUP's.
- Onderscheid zal gemaakt worden tussen de permanente effecten en de (aanzienlijke) effecten tijdens de aanleg en er zal gemotiveerd worden wanneer tijdelijke effecten zo ingrijpend zijn dat ze op het strategische planniveau moeten worden meegewogen;
- Ook indirecte effecten als gevolg van directe effecten of andere indirecte effecten worden behandeld en reeds in het ingreep-effectschema in beeld gebracht;
- Er zal aandacht besteed worden aan de cumulatie van effecten en aan mogelijke win-win-situaties;
- Grensoverschrijdende effecten worden als zodanig duidelijk herkenbaar weergegeven;
- Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden worden aangegeven (zie verder);
- De effectbeschrijving dient controleerbaar gemaakt te worden door een expliciete verwijzing naar bijlagen en achtergrondrapporten;

Het ingreep-effectschema wordt als handleiding gebruikt bij de behandeling van de effectbeschrijving en vice-versa en wordt in de loop van het milieueffectrapportage waar nodig vervolledigd. Het schema kan alvast al met het volgende vervolledigd worden: bij discipline op p.83-84: bij ingreep 'landinwaartse herlocatie dijklichaam...' kan als positief effect een natuurlijker riviersysteem en groter bergingsvermogen vermeld worden.

De kennisgeving bevat reeds een uitgebreide opzet voor de uit te voeren effectbeschrijving. Een tijdhorizon die wordt gehanteerd werd nog niet vastgelegd maar gezien de informatie op p.56 m.b.t. de fasering van de verschillende maatregelen lijkt 2020 een aanvaardbare tijdhorizon voor de effectbeoordeling te zijn. Waar zinvol is het ook wenselijk dat er een doorkijk wordt gegeven op zeer langetermijneffecten op mens en milieu (tijdshorizont verder dan 2020). Per discipline kan daar uiteraard, rekeninghoudende met beschikbare modelresultaten van gemotiveerd worden afgeweken.

In het MER dient een significantie-beoordelingskader gebruikt te worden waarin duidelijk gemaakt wordt wanneer een effect als significant (negatief) wordt beschouwd. Er moet per discipline of per effectgroep aangegeven worden wat precies "significante effecten" zijn. In het MER zal dan voor elke discipline de omzetting van de beschreven kwantitatieve of kwalitatieve effecten aan een dergelijke beoordelingsschaal getoetst worden.

Voor negatief beoordeelde effecten worden maatregelen uitgewerkt om de gevolgen van de voorgenomen actie op een samenhangende wijze te vermijden, te beperken, te verhelpen of te compenseren. De effectiviteit van deze maatregelen worden op eenzelfde wijze aangetoond dan bij de effectbeschrijving en -beoordeling.

De genoemde informatie m.b.t. de beschrijving van de gekozen referentiesituatie en de effectbeschrijving moet, conform de bepaling in art. 4.2.7 §2 van het MER/VR-decreet, maar opgenomen worden in deze milieubeoordeling voor zover:

- 1° ze relevant is voor het stadium van het planningsproces waarin de milieueffectrapportage wordt uitgevoerd en voor zover ze relevant is in het licht van de inhoud en het detailleringsniveau van het voorgenomen plan of programma;

2° de bestaande kennis en de bestaande effectanalyse- en beoordelingsmethodes redelijkerwijze toelaten om deze informatie te verzamelen en te verwerken;
3° de uitvoerigheid van het voorgenomen plan of programma dit redelijkerwijze toelaat.
Het ontbreken van deze informatie wordt duidelijk gemeld bij de “leemten in de kennis” (zie verder).

6.2.2 Veiligheid tegen overstromingen/wateroverlast

De kennisgeving heeft geen opgave gedaan van het realiseren van een welbepaald veiligheidsniveau tegen wateroverlast. Het planMER zal deze doelstelling uitgaande van de algemene doelstellingen van het integraal waterbeleid wel invoeren. Per alternatief en voor de belangrijkste bouwstenen zal aangegeven worden in welke mate en waar ze bijdragen tot veranderingen in het waterpeil en daarmee tot het beïnvloeden van het veiligheidsniveau. De term wateroverlast wordt pas gehanteerd bij ongewenste overstromingen met ongewenste schadelijke gevolgen. Het gebruik van een hydrologisch model om de effecten van de verschillende maatregelen gekoppeld aan debieten met een bepaalde retourperiode lijkt in deze planMER onontbeerlijk. De informatie komende uit dit model zal de basis vormen voor de beoordeling van de (indirecte) effecten in heel wat disciplines.

6.2.3 Water en bodem

De kwaliteit van de bodem en het water is een belangrijke randvoorwaarde voor de kwaliteit van het ecosysteem en van het woon-, leef- en werkmilieu. Een belangrijk item per “bouwsteen” is hoeveel grond en slib die zal vergraven worden, wat de kwaliteit daarvan is en wat de (eind)bestemming zal zijn. Daarom werd ook de “berging” als een relevante bouwsteen in deze richtlijnen toegevoegd. Verder zijn ook de effecten tijdens de werking van de nieuwe infrastructuur belangrijk, zowel bij grote debieten (zie §6.2.2) als bij (langdurende) lage debieten (meer kans op verdroging, zie §6.2.4).

Per alternatief en voor de belangrijkste bouwstenen zullen daarom de invloed worden aangegeven op:

- de morfologie van de “herstelde rivier” (sedimentatie, erosie) en op het “Leiekanaal”;
- debieten met verschillende terugkeerperioden in de “herstelde rivier” en het “Leiekanaal”. Het gebruik van een het meest actuele afstromingsmodel lijkt noodzakelijk;
- grondwaterstanden en –stroming (vernating, verdroging, aantasting kwelgebieden);
- bodem- en grondwaterkwaliteit;
- oppervlaktewaterkwaliteit (doorzicht, zuurstofgehalte, verontreinigingen, voedingsstoffen, ...).

Deze effecten worden op basis van operationele toetsingscriteria beoordeeld.

Er wordt ook apart ingegaan op de effecten in droge perioden, dus wanneer de afvoer van de Leie laag is en op de bijhorende verdrogingseffecten. Het merendeel van het Leiewater zal dan vermoedelijk gebruikt worden als voeding voor het kanaal, waardoor er weinig resteert voor doorspoeling van de ingeschakelde meanders zelf. Effecten van verlanding worden in deze gevallen beschreven en beoordeeld.

Aan de volgende aspecten zal per te onderzoeken alternatief ook voldoende aandacht worden besteed:

- M.b.t. Bodem

- ✓ In het kader van de aanleg van verscheidene infrastructuurwerken en het hiermee gepaard gaande grondverzet is het uiterst zinvol en wenselijk om:
 - aan te geven welk grondverzet er mogelijk gepaard gaat met de geplande infrastructuurwerken;
 - na te gaan of er een netto grondoverschot te verwachten valt;
 - de netto vraag aan delfstoffen te begroten;
 - na te gaan of er mogelijkheden kunnen aangegrepen worden om een efficiënt en duurzaam voorraadbeheer te stimuleren.
- ✓ Effecten van het voorlopig stockeren en het uitlogen van baggerspecie en uitgegraven grond kunnen theoretisch worden beschreven. Op basis van deze theoretische effectbeschrijving worden een meest milieuvriendelijke oplossing, incl. berging binnen dit Seine-Scheldeplan gezocht (Waar en welke techniek).

- M.b.t. Water

- ✓ De verschillende aspecten van de evolutie van de debieten zouden onderzocht dienen te worden, zo ook de hogere dynamiek die voortkomt uit deze evolutie en dus ook de ecologische gevolgen van deze hogere dynamiek.
- ✓ De snelheid van sedimentatie en opslibbing in mogelijk overstroombaar gebied zal worden beschreven, alsook de gevolgen daarvan op het waterbergend vermogen van het gebied. Een antwoord zal dus geformuleerd worden op de volgende vraag: zal met de tijd het slib niet moeten worden afgegraven om de beoogde veiligheid te behouden (stabiliteit ecosysteem t.o.v. verstoring door beheer)?
- ✓ Het planMER zal tevens de risico's op overstromingen veroorzaakt door (langdurige en/of hevige) neerslag in het bovenstrooms gebied, en de effecten die de voorgestelde maatregelen (verdieping, inschakelen oude meanders, herinrichting valleigebied, ...) daarop kunnen hebben, beschrijven. De effecten van de voorgestelde maatregelen op de veiligheid tegen overstromingen door neerslag verdienen hierbij een prominente plaats in de afweging. De zijbeken kunnen in de meeste gevallen overstromen in hun natuurlijke overstromingsgebieden. Deze gebieden zijn soms zeer uitgestrekt en verschaffen een grote veiligheidsfactor tegen overstromingen van deze zijbeken in bewoonde gebieden. Het peil in de hoofdriever kan vermoedelijk hoger stijgen dan het maximale peil in de zijrivieren. Hierdoor is geen afwatering meer mogelijk van de zijrivieren in de hoofdriever en dit veroorzaakt overstromingen op de zijrivieren (opstuwend effect). Het lijkt dus ook aangewezen om dit opstuwend effect, en de daarvan afgeleide secundaire effecten binnen de andere disciplines mee in kaart te brengen.
- ✓ De effecten van grondwaterverlaging voor de aanpassing van de stuwen en andere infrastructuur waarvoor vrij lang bemaald zal moeten worden, moeten diepgaand onderzocht worden. Deze kunnen mogelijk ontstaan door zowel rechtstreekse grondwateronttrekking als door onrechtstreekse vermindering van de ondergrondse watertoevoer vanuit de omgeving. Nagegaan zou moeten worden of de effecten merkbaar kunnen zijn tot in de voor de natuursector belangrijke gebieden.
- ✓ Volgende effecten dienen mee behandeld te worden: invloed op de waterstand en bergingscapaciteit in de rivier na de baggerwerken, het mobiel maken van mogelijke schadelijke stoffen die in het slib aanwezig kunnen zijn.
- ✓ De invloed van de kwaliteit van het rivierwater en het sediment op de bodem van de overstroombare gebieden dient te worden onderzocht, alsook de indirecte effecten op het gebruik van de bodem m.n. de landbouwbedrijvigheid, de natuurwaarden,

- ✓ Elementen noodzakelijk voor het uitvoeren van de watertoets worden in de planMER gebundeld.

6.2.4 Natuur, fauna en flora

Per alternatief zal aangegeven worden welke natuurwaarden worden aangetast, beschermd, of ontwikkeld. Tevens dient ingegaan te worden op de ketting hydrodynamica (sedimentologie, regime), bodemdierleven/vis, steltlopers/watervogels. Eventuele win-win-relaties tussen de maatregelen wordt aangegeven.

Er zal gezorgd worden dat er ten minste een goed inzicht ontstaat in het mogelijke optreden van significante effecten op de habitattypen en de dier- en plantensoorten die worden beschermd op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Een passende beoordeling voor de effecten op SBZ-H (vallei van de Zeverenbeek) en een verscherpte natuurtoets op VEN-gebieden (Natuurdecreet art.26 bis) zullen deel uitmaken van deze planMER. De discipline fauna en flora zal alle elementen t.b.v. deze noodzakelijke "passende beoordeling", vermeld onder artikel 36ter van het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu, bevatten die de impact van het plan en de projecten op de Natura 2000-gebieden (hier enkel Habitatrichtlijngebieden) moet evalueren. Het planMER zal uiteraard ook rekening houden met de soorten vermeld in de Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Tevens wordt aangegeven:

- welke projecten en maatregelen worden uitgevoerd om eventuele natuuraantasting van het Seine-Scheldeplan te mitigeren of compenseren;
- welke projecten met eventuele natuurontwikkeling bruikbaar zijn als natuurcompensatie van andere voorgenomen activiteiten (bijvoorbeeld de eventuele verdieping van de vaargeul), en of mogelijke verplichte voorgestelde compensatiemaatregelen haalbaar zijn voordat de aantasting start en of deze toereikend zijn in kwantitatieve en kwalitatieve zin.

Aan de volgende aspecten m.b.t. fauna en flora zal ook voldoende aandacht worden besteed:

- ✓ Naast de artikels van het natuurdecreet m.b.t. stand-still principe, het voorkomingsbeginsel en de zorgplicht zijn ook bijlage III en IV van het natuurdecreet van belang. Tevens zal aangegeven worden dat, voor de directe effecten, bij de afweging van varianten binnen het planMER, ook een beoordeling van aangesneden of beïnvloede natuurwaarden op vlak van zeldzaamheid en verbindingswaarde dient te gebeuren, naast de loutere oppervlakte- en aantalcriterium.
- ✓ Het weze opgemerkt dat inzake de definitie van het nul- of referentiescenario er voor de impacttoets op de Natura-2000-gebieden, voor wat de referentiesituatie betreft er dient te worden uitgegaan van hetzij de specifieke deelgebiedsgerichte instandhoudingsdoelstellingen (voor zover ze voorhanden zijn), hetzij de situatie zoals gedocumenteerd bij de aanmelding (zijnde de situatie in 1994 voor de Habitatrichtlijngebieden). Het lijkt daarbij evident dat het planMER de situaties beschrijft, daterend uit deze periode, alsook de evolutie tot de huidige toestand. Voor de gebieden buiten de Natura-2000-gebieden volstaat een beschrijving van de huidige toestand van de flora en fauna als referentiesituatie.
- ✓ Bij de biotoopwijziging moet ook nagegaan worden welk effect er is op de flora en fauna bij mogelijke wijzigingen in kwelstromingen.
- ✓ Veel natuurwaarden van valleigebieden zijn (waren) gebonden aan een natuurlijk overstromingsregime. Onderzocht moet worden of de onbewoonde valleigebieden, en

niet enkel deze die nu reeds een “natuurfunctie” hebben, maximaal hersteld kunnen worden met gewone natuurlijke overstromingsregimes binnen natuurlijke topografische grenzen. Daarvoor zal het noodzakelijk zijn dat het team van experts, zowel m.b.t. natuurwaarden als m.b.t. landschappen eerst aangeeft welke type van landschap het meest optimale is binnen de respectievelijke disciplines. De effecten van de verschillende bouwstenen dienen dan hieraan te worden getoetst;

- ✓ er dient aandacht besteed te worden aan de impact van eventuele lichthinder;
- ✓ Indirecte effecten als gevolg van directe of andere indirecte effecten worden mee beschreven en beoordeeld.

6.2.5 Woon- en leefmilieu

Geluid en trillingen

Er zal aangegeven worden bij welke maatregelen of projecten als gevolg van (vooral) de aanlegwerkzaamheden er risico's kunnen optreden voor overschrijding van de normen voor geluid en voelbare trillingen ter plaatse van hindergevoelige bestemmingen. Waar sprake is van meerdere geluidsbelaste, geluidsgevoelige bestemmingen is het zinvol om d.m.v. geluidscontouren de omvang van de problematiek weer te geven. De geraamde geluid- en trillingshinder wordt vertaald in een score ten behoeve van de onderlinge vergelijking van het plan ten opzichte van het nulalternatief. Indien (wettelijke) grenswaarden worden overschreden, wordt dan aangegeven welke mitigerende maatregelen daar in principe mogelijk zijn.

De kennisgeving geeft aan dat het verschil in geluidshinder door transport over water of over de weg wordt bepaald aan de hand van een “eenvoudige vuistregels”. Het planMER zal deze eenvoudige vuistregels toelichtingen en de MER zal ook aangeven welke berekeningmethode of model ervoor gebruikt wordt. Hetzelfde geldt voor de richtwaarden.

De geluidshinder die kan ontstaan bij het omleggen van wegen bij de realisatie van bepaalde projecten kan een permanent karakter hebben. De gevolgen van dergelijke geluidsimpact op o.a. de naburige woonkernen dienen mee bestudeerd te worden.

Lucht

M.b.t. de discipline lucht is het duidelijk dat ook de aanlegfase meegenomen dient te worden. De kennisgeving had de aanlegfase i.f.v. effecten op de luchtkwaliteit niet opgenomen. Modellerings was niet opgegeven alsook niet met welk model. De dienst Mer vraagt daarom om in het planMER concreet aan te geven of de aan/afvoer tijdens de aanlegfase via water of de weg gebeurt, om de duurtijd van de aanlegfase aan te geven en aangegeven of er onderdelen van het plan tegelijk kan worden uitgevoerd. Op basis van deze gegevens dient dan gemotiveerd te worden of de aanlegfase een toename in wegverkeer zal veroorzaken, of die aanzienlijk is of niet, of er verwacht wordt dat die door woongebieden zal gaan. Indien ja lijkt een modellering noodzakelijk inzake het bepalen van de wijziging in luchtkwaliteit (eventueel met CAR-Vlaanderen). M.b.t. tot de exploitatiefase dient ook de toename in waterverkeer en de eventueel eraan gekoppelde afname in vrachtverkeer via weg kwantitatief aangegeven te worden, de impact op luchtkwaliteit dient gemodelleerd te worden. Inzake modellen is het aangewezen dat de deskundige overlegt met de Dienst lucht van het departement LNE, en de dienst Mer hiervan informeert, om te voorkomen dat er in het verdere m.e.r.-proces discussies ontstaan over de noodzaak voor modellering en het type van model.

Er zal in ieder geval voor zover dit al mogelijk is aangegeven worden bij welke maatregelen of varianten risico's zijn voor overschrijding van de Europese grenswaarden voor fijn stof (PM10) en NO₂ in de woon- en leefomgeving als gevolg van de aanlegwerkzaamheden. Bij kans op overschrijding worden er zo nodig ter controle verspreidingsberekeningen modelmatig uitgevoerd. Indien nodig zal aangegeven worden welke mitigerende maatregelen er dan kunnen worden getroffen. Er zal daarom ook indicatief aangegeven worden wat de duur van de activiteiten per locatie is. In ieder geval zullen de gebieden die gevoelig en kwetsbaar zijn voor luchtverontreiniging binnen het studiegebied in beeld worden gebracht.

Geur

Geuremissie is mogelijk te verwachten bij de (tijdelijke) droge opslag van baggerspecie in de zomerperiode. Voor zover er woningen en andere geurgevoelige bestemmingen in de omgeving van een dergelijke opslagdepot bevinden, dient de geurconcentratie in de omgeving en de belevingswaarde van de geur te worden bepaald. Mogelijke geurhinder ten gevolge van het achterblijven van sediment van slechte kwaliteit door regelmatige (gewenste) overstromingen van bepaalde valleigedeelten dient, voor zover dit hinderlijk kan zijn, mee te worden onderzocht. Ook hier zullen de gebieden die gevoelig en kwetsbaar zijn voor geurhinder binnen het studiegebied in beeld worden gebracht.

Daarnaast vindt geuremissie plaats ten gevolge van scheepvaart, wegverkeer en tijdens de baggerwerkzaamheden bij de aanleg. Aangegeven wordt of het risico optreedt van een significante toename van de geurconcentratie in de woonomgeving als gevolg van uitvoering van de projecten.

Externe veiligheid

Aangegeven zal worden hoe de verschillende projecten de externe veiligheidssituatie van het scheepvaartverkeer kan beïnvloeden, bijv. als gevolg van het wachten van schepen t.h.v. de passeerstroken en de sluizen.

Voor de verschillende bouwstenen worden de faalkansen aangegeven. Informatie m.b.t. het subjectieve "onveiligheidsgevoel" kan vermoedelijk uit de een voorstudie ontleend worden. Het planMER zal duidelijk aangeven hoe er met dit subjectief element werd omgegaan.

Tevens zal, indien noodzakelijk, opgesomd worden welke maatregelen er (kunnen) worden genomen om de veiligheidssituatie te verbeteren.

Gezondheid en hinderbeleving

Allerlei aspecten tezamen kunnen van invloed zijn op het welbevinden van de bewoners in het studiegebied, zoals hinder door geluid-, lucht- of lichtverontreiniging, aanleg en gebruik van werfwegen, veiligheidsbeleving, visuele hinder (bijvoorbeeld van een nieuwe of hogere dijk direct naast de woning), slopen van woningen, verkoop van bedrijven, bereikbaarheid en barrièrewerking, het in aanraking komen met vervuiling, verbetering of verslechtering van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving en de recreatieve mogelijkheden daarin, etc. In het MER zal men proberen een totaalbeoordeling voor dit aspect te geven, waarbij expliciet wordt aangegeven op welke zones en op welke bevolkingsgroepen (hoeveel mensen) de effecten zich concentreren.

Aan de volgende aspecten m.b.t. Mens-gezondheid en beleevingswaarde zal ook voldoende aandacht worden besteed:

- ✓ Bij het uitwerken van dit deel in het planMER zou ook gebruik moeten gemaakt worden van de verdere uitwerking van het Richtlijnenboek Mens-Gezondheid opgesteld door de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg (i.s.m. de cel Mer) en dit wat betreft de elementen die toepasbaar zijn in deze plan-m.e.r..
- ✓ Rustverstoring geldt niet enkel voor natuur maar evenzeer voor de mens. Inhoudelijk kunnen volgende aspecten behandeld worden binnen deze discipline: aantasting van de leefbaarheid, levenskwaliteit, gezondheid, rustverstoring, wijziging leefomgeving, kwetsbaarheid, daling van de bereikbaarheid,...

6.2.6 Landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie

Voor de belangrijkste bouwstenen zal algemeen aangegeven worden welke invloed verwacht kan worden op de cultuurhistorische elementen (monumenten, stads- en dorpsgezichten, historisch geografische patronen, aardkundige, geomorfologische en archeologische gekende en ongekende waarden). Er dient ook aandacht besteed te worden aan het waterbouwkundig erfgoed. Ook de positieve of negatieve invloed op de landschappelijke structuur (schaal, openheid, afwisseling) zal beschreven worden. Aangegeven zal worden in hoeverre er aantasting of ondersteuning plaats vindt van de als waardevolle aangeduide relictlandschappen, of beschermde landschappen. Informatie over effectbesprekingen komende uit de landschapstudie kunnen mits een kritische analyse door de deskundige monumenten en landschappen worden overgenomen en ingepast in het planMER.

Aan de volgende aspecten m.b.t. landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie zal ook voldoende aandacht worden besteed:

- ✓ bijkomende detailcriteria vermelden om de waardering van de kwaliteit van de open ruimte te verduidelijken zoals openheid, diversiteit, voorkomen van lijn- en puntelementen,...
- ✓ Bij de inschatting van de nieuwe landschappen is het steeds wenselijk een volledig overzicht te geven van de erfgoedwaarden, welke verloren zullen gaan als gevolg van de voorziene ingreep.
- ✓ Het landschapsbeeld dat als referentiekader zal gebruikt worden voor het beoordelen van nieuwe landschappen wordt duidelijk beschreven (zie hoger);
- ✓ Effecten op het ongekend archeologisch erfgoed (de archeologische potentie). De indirecte impact zoals verandering van de waterhuishouding en compactatie zijn dan belangrijke beoordelingscriteria.

6.2.7 Ruimtegebruik

Voor de belangrijkste bouwstenen dient er te worden aangegeven welke invloed er wordt verwacht op de ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw, woningbouw, industrie, recreatie en visserij. Deze gegevens zullen naar verwachting deels kunnen worden ontleend aan de maatschappelijke kosten en baten analyse (MKBA) en de landbouwstudie. Het is dus belangrijk dat deze studies gelijktijdig met deze planMER lopen teneinde regelmatig relevante gegevens te kunnen uit te wisselen.

Aan de volgende aspecten m.b.t. Mens-ruimtelijke aspecten (incl. landbouwaspecten) zal ook voldoende aandacht worden besteed:

- ✓ Mogelijke functiewijzigingen in bodemgebruik (landbouw, natuur, industrieterreinontwikkelingen, ...) t.g.v. de realisatie van nieuwe infrastructuur worden duidelijk in beeld gebracht en dit voor alle projecten. Uiteraard zullen indirecte gevolgen van deze wijzigingen ook beschreven worden.
- ✓ Vermits “landbouw” geen “milieudiscipline” is, zal zij niet als een aparte discipline in het planMER worden beschouwd. De aspecten m.b.t. de landbouw (wijzigingen in bodemgebruik en bodemgebruiksmogelijkheden) zullen wel ten gronde binnen de discipline Mens worden behandeld. Wijzigingen m.b.t. bodemgebruik (landbouw) worden uit de landbouwstudie gehaald. Economische gevolgen van de realisatie van dit vernieuwde Seine-Scheldeplan, zowel op landbouw als op andere economische sectoren, worden behandeld binnen andere studies, zoals de landbouwstudie (relatie met het planMER: zie elders in deze richtlijnen). Economische gevolgen vormen binnen de planMER geen criterium voor de beoordeling van de projecten omdat ze via andere studies een invloed hebben op de besluitvorming.

6.2.8 Overige en duurzaamheidsaspecten

Volgende aspecten worden aangegeven:

- hoe de projecten en maatregelen scoren op de doelstelling om zuinig om te gaan met schaarse grondstoffen, waaronder bouwgrondstoffen en energie. Bij de uitvoering van de verbredings- en/of verdiepingswerken aan de Seine-Scheldeverbinding zal een groot volume grond vrijkomen. In de context van duurzaam bodembeheer en bodembescherming dient de uitgegraven grond zoveel als mogelijk als grondstof gebruikt te worden. De occasionele opportuniteiten voor het hergebruik als natuurlijke rijkdommen dient hier mee beoordeeld te worden en kwalitatief en kwantitatief begroot te worden;

6.3 *Vergelijking van de alternatieven*

Art. 4.2.7. §1, 2°,e

Indien uit de kritische analyse door de m.e.r.-experten van de voor- en nadelen toch zou blijken dat het luik “binnenscheepvaart” uit het Seine-Scheldeplan toch via de Bovenschelde technisch haalbaar is en mogelijks voor het leefmilieu een betere oplossing kan bieden, dan zal dit als een volwaardig planalternatief op strategisch niveau worden meegenomen in deze planMER. Er dient dan een globale evaluatie te gebeuren van de onderzochte planalternatieven, voor zover dit dus noodzakelijk zou zijn.

Een globale evaluatie van de alternatieve mogelijkheden voor de verschillende maatregelen (bouwstenen) binnen één plan (bijv. via de Leie) moet altijd een onderdeel zijn van deze planMER. De vergelijkingstechnieken (multicriteria-analyse of andere), eventuele wegingsfactoren of beslissingsmatrices,... zijn niet voorgesteld in het kennisgevingdossier. Het planMER zal dus heel duidelijk en transparant de gebruikte methodologie voor de afweging van de planalternatieven of de onderdelen ervan beschrijven. Deze zal toelaten de voor- en nadelen van de verschillende planalternatieven of de onderdelen ervan duidelijk te onderscheiden en op deze basis de alternatieven met elkaar te vergelijken. Een gevoeligheidsanalyse, voor zover noodzakelijk, zal de vergelijkingstechniek ondersteunen. Alhoewel de gebruikte vergelijkingstechniek zelf niet onmiddellijk tot een beslissing leidt zal een duidelijke beschrijving van

deze vergelijkingsmethodiek later in het besluitvormingsproces toch de genomen beslissing transparanter maken.

Omdat zeker in een MER op strategisch niveau niet alle effecten kwantitatief kunnen worden bepaald, verdient het de aanbeveling de alternatieven niet alleen te vergelijken op effecten, maar ook op het doelbereik, gebaseerd op het hoofddoel (m.n. het bevorderen van de scheepvaart, de creatie van een meer natuurlijk riviersysteem) en de nevendoelen. Daarvoor zal er voor de vergelijking van de alternatieven voor iedere van de eerder genoemde milieuaspecten voor deze hoofd- en nevendoelen kwalitatieve en/of kwantitatieve parameters worden geselecteerd om de alternatieven onderling te kunnen vergelijken.

In ieder geval zullen de alternatieven en de bouwstenen onderling en met de referentie (nulaalternatief) worden vergeleken. Er zal vooral gefocust worden op de aspecten waarop ze onderling verschillen. Het detailniveau van de vergelijking wordt daar op afgestemd.

Bij de criteriaset voor de afweging dient er op gelet te worden dat:

- tijdelijke effecten tengevolge van de uitvoering van de werken niet overgewaardeerd worden, t.o.v. de permanente effecten van de “exploitatie”;
- de significantie van een aantal criteria voorafgaand dient te worden nagegaan, daar ze niet altijd differentiërend zijn omdat ze slechts relevant zijn op een zeer hoog niveau of omdat ze louter oppervlaktegerelateerd zijn (archeologie);

Nagegaan zal worden hoe de kans op falen, als criterium, kan worden meegenomen en hoe dit kan worden doorgerekend naar een risico (kans * schade). De informatie over de kans en de schade kan gehaald worden uit de MKBA.

De kennisgeving heeft niet aangegeven dat er een meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) zal worden beschreven. Voor de verdere besluitvorming is het interessant te weten welk planalternatief en de onderdelen nu de minste negatieve en de meeste positieve milieueffecten heeft en of dit MMA dan voor het milieu een haalbaar plan is. Indien de initiatiefnemer van het plan niet geneigd is dit MMA te realiseren zal ook het voor de initiatiefnemer meest wenselijk alternatief (MWA) beoordeeld worden t.o.v. het MMA en zal het planMER ook aangeven of dit MWA al dan niet nog haalbaar is voor het leefmilieu (zie eindsynthese).

7 Belangrijkste grensoverschrijdende aspecten

Voor Frankrijk en voor het Waalse Gewest is het interessant te weten welke alternatieven de minste grensoverschrijdende milieueffecten hebben. In het MER dienen daarom de volgende grensoverschrijdende aspecten aan de orde te komen:

Bodem en water

Beschreven zal worden of er veranderingen in de Leie en de Leievallei verwacht worden inzake afvoerdebieten, erosie- en sedimentatieprocessen en op de kwaliteit van de waterbodem en het oppervlaktewater.

Natuur

Volgende aspecten worden aangegeven:

- wat de directe en indirecte invloed is op de natuur in Frankrijk en het Waalse Gewest;

- eventuele win-win-relaties tussen de natuurmaatregelen in het Seine-Scheldeplan en deze in Frankrijk en het Waalse Gewest.

Expliciet wordt ingegaan op de habitattypen en dier- en plantensoorten die in Frankrijk en het Waalse Gewest beschermd zijn op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn en er zal aangegeven worden hoe met de vereisten vanuit Vogel- en Habitatrichtlijn rekening wordt gehouden.

Woon- en leefmilieu

Aangegeven wordt welke hinder er tijdens de uitvoering van het Seine-Scheldeplan in Frankrijk en het Waalse Gewest verwacht wordt.

De mogelijke invloed van het plan op externe veiligheid wordt in beeld gebracht. Daarbij zal er bijvoorbeeld gedacht worden aan de risico's van de scheepvaart vs. het vrachtwagentransport.

8 Leemten in de kennis

Art. 4.2.7. §1, 3°

Het MER dient opgave te doen van de leemten in kennis die tijdens het uitvoeren van het onderzoek werden vastgesteld. Deze leemten kunnen opgedeeld worden naar aard van de leemte waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen leemten met betrekking tot het plan, met betrekking tot de inventaris en aangaande de methode (vb. van de effectvoorspellingen, inzicht).

Het MER zal eveneens aangeven hoe met deze leemten omgegaan is en hoe zij kunnen doorwerken in de besluitvorming en, indien relevant, in de vervolgprocedures (vb. project-m.e.r.) kunnen aangevuld worden.

9 Monitoring en evaluatie

Art. 4.2.7. §1, 2°, d

Het planMER zal, desnoods per discipline, aangeven of er eventuele opvolgingsmaatregelen, bijvoorbeeld vanuit de regelgeving of vanuit de leemte in de kennis, voor te stellen zijn op plan- of op projectniveau. Het planMER zal ook aangeven welke maatregelen er dienen genomen te worden indien monitoringsresultaten uitwijzen dat er toch nog negatieve of mildere effecten optreden. (bijv. uitspraken onder de vorm van: *als ...[waargenomen effect] dan ... [te nemen maatregel]*).

Omdat monitoring ook een gevolg kan zijn van een “Leemte in de kennis” is het uiteraard logisch om het luik m.b.t. de postevaluatie en monitoring na het luik m.b.t. de leemten in kennis in de milieubeoordeling in te lassen.

Er zal de nodige aandacht worden besteed aan een goede en regelmatige communicatie naar de burger over de stand van zaken.

10 Integratie en eindsynthese

Art. 4.2.7. §1, 2°, e

In een afzonderlijk deel zal het rapport een disciplineoverschrijdende, leesbare samenvatting geven over de verwachte gevolgen voor het milieu en hoe en in welke mate de voorgestelde maatregelen deze kunnen milderen. Tevens zal aangegeven worden of het plan (het MMA en/of het MWA) al dan niet met de voorgestelde milderende maatregelen een voor het milieu haalbaar plan is.

11 Niet-technische samenvatting

Art. 4.2.7. §1, 4°

De niet-technische samenvatting vormt een afzonderlijk leesbaar deel van het rapport dat de essentie van de overige delen beknopt weergeeft. De tekst moet zodanig geschreven zijn dat zij begrijpelijk is voor de gemiddelde lezer. Figuren, kaarten of tekeningen dienen ter ondersteuning van de tekst in deze samenvatting opgenomen te worden.

Brussel, 13 december 2006

Het afdelingshoofd,

ir. Koen DE SMET

Bijlagen

Bijlage 1: Bekendmaking van de ter inzage legging

WELKE IMPACT HEEFT HET SEINE-SCHELDEPLAN OP HET LEEFMILIEU?

Publieke inspraak over de inhoud van het plan-milieueffectrapport voor de steden en gemeenten in het plangebied

Waterwegen en Zeekanaal nv laat een plan-milieueffectrapport opstellen voor het Seine-Scheldeplan. Dat plan betreft de realisatie van een volwaardige binnenvaartverbinding tussen het Seine- en het Scheldebekken via de Leie. Het Seine-Scheldeplan past in de ontwikkeling van het trans-Europese waterwegennet. Naast de mogelijkheden voor de binnenvaart omvat het plan ook de ecologische opwaardering van de Leie en haar vallei door middel van een rivierherstelplan. De mogelijke effecten hiervan op het leefmilieu worden in het plan-milieueffectrapport bestudeerd.

De eerste stap bij een milieueffectrapportage is het opstellen van een kennisgevingsdossier. Het kennisgevingsdossier geeft aan hoe het milieuonderzoek zal verlopen. Vanuit uw kennis van de omgeving kunt u onder andere aangeven welke effecten extra onderzocht moeten worden, kunt u aandachtspunten signaleren of alternatieven voorstellen. Over de voorgestelde aanpak kunt u tijdens de terinzagelegging opmerkingen geven. Bij haar beslissing over de aanpak van het plan-milieueffectrapport zal de dienst Milieueffectrapportage rekening houden met de opmerkingen.

De terinzagelegging zal plaatsvinden van **28 augustus tot en met 26 september**. U kunt het kennisgevingsdossier inkijken op het stad- of gemeentehuis van **Dentergem, Deinze, Evergem, Gent, Harelbeke, Kortrijk, Kuurne, Lovendegem, Menen, Nevele, Waregem, Wervik, Wevelgem, Wielsbeke, Zomergem en Zulte**, bij de dienst Milieueffectrapportage in Brussel en op de website www.mervlaanderen.be. U hebt tot en met 26 september tijd om uw opmerkingen door te geven. Reacties kunt u schriftelijk bezorgen aan uw stads- of gemeentebestuur of aan de dienst Milieueffectrapportage op het onderstaande adres of e-mailadres.

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
Dienst Milieueffectrapportage (kamer 3P64)
Plan-milieueffectrapport Seine-Scheldeplan
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
mer@vlaanderen.be

Als u meer informatie wilt over milieueffectrapportage, kunt u surfen naar www.mervlaanderen.be of bellen naar de Vlaamse Infolijn op het nummer 0800 3 02 01.

Bijlage 2: Aantal inspraakreacties van burgers waarmee rekening werd gehouden: 1.

Bijlage 3: Lijst van de administraties, overheidsinstellingen en openbare besturen die werden aangeschreven en tijdig reageerden. Met hun opmerkingen werd rekening gehouden in deze richtlijnen:

Agentschap Natuur en Bos	Afdeling Natuur		9000 GENT
Agentschap Natuur en Bos	Afdeling Natuur		8200 BRUGGE
Departement LNE	Afdeling Land en bodembescherming, Ondergrond	en Natuurlijke rijkdommen	1040 BRUSSEL
VMM	Afdeling Water		8200 BRUGGE
VMM	Afdeling Water		9000 GENT
Departement LNE	Afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu en Gezondheid	Dienst Geluid	1000 BRUSSEL
Department LNE	Afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu en Gezondheid	Dienst Lucht	1000 BRUSSEL
Departement LNE	Afdeling Milieuvergunningen	Buitendienst West-Vlaanderen	8200 BRUGGE
Departement RWO	Stedenbouwkundig beleid		1210 BRUSSEL
Agentschap R-O Vlaanderen	Onroerend erfgoed	Buitendienst West-Vlaanderen	8000 BRUGGE
Agentschap R-O Vlaanderen	Onroerend erfgoed		1210 BRUSSEL
Departement RWO	Ruimtelijke Planning		1210 BRUSSEL
OVAM			2800 MECHELEN
Provinciebestuur Oost-Vlaanderen	Dienst 81 - natuur en planning		9000 GENT
Natuurpunt			2800 MECHELEN
Boerenbond			3000 LEUVEN
College van Burgemeester	en Schepenen		8930 MENEN
College van Burgemeester	en Schepenen		8560 WEVELGEM
College van Burgemeester	en Schepenen		8500 KORTRIJK
College van Burgemeester	en Schepenen		8530 HARELBEKE
College van Burgemeester	en Schepenen		8790 WAREGEM
College van Burgemeester	en Schepenen		8720 DENTERGEM
College van Burgemeester	en Schepenen		9930 ZOMERGEM
College van Burgemeester	en Schepenen		9000 GENT
College van Burgemeester	en Schepenen		9940 EVERGEM
DIREN	Nord Pas-de-Calais	Delegation de Bassin Artois Picardie	59 041 LILLE cedex FRANCE
Direction générale de l'aménagement du	Territoire, du logement et du patrimoine	(DGATLP)	5100 NAMUR

Bijlage 4: Lijst van andere organisaties die tijdig reageerden. Met hun opmerkingen werd tevens rekening gehouden in deze richtlijnen:

De Torenvalk, Natuurvereniging Regio Tielt
 Natuurpunt Zwevegum
 Natuurpunt Gent
 Boerenbond Oost-Vlaanderen
 Zuid-West-Vlaamse Natuur- en Milieukoepel vzw

Bijlage 5: Lijst van de administraties, overheidsinstellingen en openbare besturen die werden uitgenodigd om reactie te geven maar die niet reageerden en waarmee dus ook geen rekening werd gehouden in deze richtlijnen:

Agentschap Natuur en Bos	Afdeling Bos & Groen		9000 GENT
Agentschap Natuur en Bos	Afdeling Bos & Groen		8200 BRUGGE
Departement LNE	Afdeling Milieu- Natuur- en Energiebeleid	Dienst VR	1000 BRUSSEL
Departement LNE	Afdeling Milieu- Natuur- en Energiebeleid	Gebiedsgericht beleid	1000 BRUSSEL
Departement LNE	Afdeling Milieuvergunningen	Buitendienst Oost-Vlaanderen	9000 GENT
RWO	Afdeling Oost-Vlaanderen	Ruimtelijke Ordening	9000 GENT
RWO	Afdeling West-Vlaanderen	Ruimtelijke Ordening	8000 BRUGGE
RWO	Afdeling Oost-Vlaanderen	Monumenten & Landschappen	9000 GENT
VMM			9320 EREMBODEGEM (AALST)
Departement LNE	Afdeling Land en bodembescherming,	Ondergrond en Natuurlijke rijkdommen	9000 GENT
Administratie Land	en Tuinbouw		1000 BRUSSEL
Waterbouwkundig Laboratorium	en Hydrologisch Onderzoek		2140 BORGERHOUT
Gouverneur van de Provinciebestuur Oost-Vlaanderen	Provincie Oost-Vlaanderen		9000 GENT
	Dienst 82 - milieuhygiëne		9000 GENT
Gouverneur van de Provinciebestuur West-Vlaanderen	Provincie West-Vlaanderen		8000 BRUGGE
	Dienst Ruimtelijke Planning en Mobiliteit		8200 SINT-ANDRIES
Provinciebestuur West-Vlaanderen	Milieu-, Natuur- en Waterbeleid (MiNaWa)		8200 SINT-ANDRIES
MINA-Raad			1070 BRUSSEL
BBL			1000 BRUSSEL
ABVV	Studiedienst		1000 BRUSSEL
VEV			2000 ANTWERPEN
UNIZO			1000 BRUSSEL
ACLVB			1070 BRUSSEL
ACV			1031 BRUSSEL
Vlaamse Hoge Jachtraad			1000 BRUSSEL
Vlaamse Hoge Raad voor Natuurbehoud			1000 BRUSSEL
Vlaamse Hoge Bosraad			1000 BRUSSEL
Vlaamse Hoge Raad voor Riviervisserij			1000 BRUSSEL
SERV			1040 BRUSSEL
VCSP0 vzw			1030 BRUSSEL
College van Burgemeester	en Schepenen		8940 WERVIK
College van Burgemeester	en Schepenen		8520 KUURNE
College van Burgemeester	en Schepenen		8710 WIELSBEKE
College van Burgemeester	en Schepenen		9870 ZULTE
College van Burgemeester	en Schepenen		9800 DEINZE
College van Burgemeester	en Schepenen		9850 NEVELE
College van Burgemeester	en Schepenen		9920 LOVENDEGEM
M. le Préfet de Région Nord-Pas-de-Calais	Préfet du Nord	Bureau de l'environnement	59 039 LILLE cedex FRANCE
Direction générale des ressources naturelles	Et de l'environnement (DGNRE)		5100 NAMUR

Tot de rechttrekking in de jaren 1960 tot 1980 was de Leie tussen de Franse grens en Deinze een typische laaglandrivier, gekenmerkt door een zeer laag verval, sterke meandering en een brede overstromingsvlakte, die (voornamelijk tijdens de winter) ook zeer regelmatig overstroomde. Onder invloed van de kenmerkende dynamiek van erosie-sedimentatie en winterse overstromingen ontstond in de alluviale vlakte de karakteristieke geomorfologie met holle en bolle oevers, oeverwallen en komgronden. Daaraan waren specifieke natuurtypes gebonden, vooral halfnatuurlijke graslanden, zoals glanshavergraslanden op de drogere delen (oeverwallen, valleiranden) en grote vossenstaart-, zilverschoon- en dotterbloemgraslanden in de vochtige tot natte komgronden ('meersen'). Daarnaast kwamen ook natte bosjes en moerassen voor.

De rechttrekking of calibratie van de Leie was zeer drastisch. De nieuwe Leie is een scheepvaart- en waterafvoerkanaal met een zeer beperkte ecologische waarde of functie. Tussen de nieuwe rivierloop en de oude, of met de alluviale vlakte, bestaat vrijwel geen (hydrologische en ecologische) relatie – tussen Zulte en Deinze is de nieuwe loop zelfs grotendeels buiten de vallei gelegen. De karakteristieke rivierprocessen (erosie-sedimentatie, overstromingen) zijn dan ook zo goed als stilgelegd. Belangrijke delen van de oorspronkelijke komgronden werden bovendien opgehoogd met specie uit de nieuwe loop of baggerspecie. Door de versnelde waterafvoer in de rivierloop en, in het pand tussen Sint-Baafs-Vijve en Deinze, de verlaging van het peil op de Leie met 80 cm, werd ook een diepere en snellere ontwatering van de alluviale vlakte gerealiseerd. Dit werd trouwens actief ondersteund door ruilverkavelingen en de rechttrekking en verdieping van belangrijke zijbeken of –rivieren als de Mandel, Gaverbeek en Heulebeek.

De ecologische waarde van de Leievallei is dan ook sterk gedegradeerd. Buiten de afgesneden meanders komt volgens de Biologische Waarderingskaart in de Leievallei tussen Wervik en Deinze slechts 57,2 ha natte, zeer waardevolle natuur voor, waarvan een belangrijk deel dan nog spontane, nieuwe natuur op baggerterreinen betreft (zoals wilgenstruweel en moerasvegetaties) en waarvan slechts 3 ha nat halfnatuurlijk grasland. Daarnaast komt nog slechts 187 ha soortenrijk permanent grasland met relictten van halfnatuurlijk grasland voor. Ook op het vlak van fauna (o.m. broedvogels) is de Leievallei sterk verarmd. Langsheen de 'toeristische Leie', tussen Deinze en Gent, komen overigens wél nog belangrijke relictten voor van de vroegere riviernatuur.

Door de intensivering van de landbouw staan halfnatuurlijke graslanden in de meeste valleigebieden in Vlaanderen onder druk. De korte schets hierboven maakt evenwel duidelijk dat de drastische recht-trekking van de Leie dit proces in grote mate heeft versterkt en versneld. Volgende cijfers illustreren dit (analyse van het INBO):

- het natuurlijk overstromingsgebied (NOG) van de Leie tussen de Franse grens en Deinze bedroeg 2867 ha;
- het historische meersengebied langs de Leie tussen de Franse grens en Deinze was ongeveer ca. 1750 ha groot (kaarten De Ferraris, ca. 1775; topografische kaarten 1910-1940);
- op luchtfoto's van een overstroming in 1957 staat bijna het volledige NOG-gebied langs de Leie onder water (= 1150 ha binnen het door de luchtfoto's afgedekte gebied);
- situatie 2002 (vóór de realisatie van de doortocht Kortrijk): bij een piekdebiet met retourperiode 5 jaar kan in theorie ca. 400 ha overstromen, bij een piekdebiet met retourperiode 1 jaar ca. 100 ha; dit gebeurt in werkelijkheid niet omdat de nieuwe Leie niet in verbinding staat met de vallei.
- situatie 2006: door de realisatie van de 'doortocht Kortrijk' stroomopwaarts Kortrijk is de doorstroming van de gekanaliseerde Leie nog verhoogd, zodat van het NOG theoretisch quasi niets meer overstroombaar is vanuit de Leie; stroomafwaarts Kortrijk is de toestand ongewijzigd;
- geplande situatie: op dit ogenblik zijn geen cijfers bekend (aangenomen kan worden dat deze opgenomen zullen worden in het plan-MER), maar gezien de doorstroming over het hele traject nog zal verhogen, zal de oppervlakte theoretisch overstroombaar gebied in het NOG verder verkleinen.

Dit kan tot de conclusie leiden dat op de Leievallei een **zwaar historisch ecologisch passief** rust, waar de **rechttrekking van de rivierloop aan de basis** van ligt.